

SZAKMAI BESZÁMOLÓ ÉS ELEMZÉS

2022

Szociális és Gyermekvédelmi
Főigazgatóság

Esélyteremtési Főosztály
Fejlesztő Foglalkoztatási Osztály

SZAKMAI BESZÁMOLÓ ÉS ELEMZÉS

2022. év

A SZOCIÁLIS ÉS GYERMEKVÉDELMI FŐIGAZGATÓSÁG ÁLTAL
FENNTARTOTT INTÉZMÉNYEK BEN BIZTOSÍTOTT FEJLESZTŐ
FOGLALKOZTATÁS TERÜLETÉN

Szociális és Gyermekvédelmi
Főigazgatóság

Esélyteremtési Főosztály
Fejlesztő Foglalkoztatási Osztály

Cséplőné Gönczi Veronika
főigazgató

Minden jog fenntartva.

Budapest

2023

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	4
2. A Fejlesztő Foglalkoztatási Osztály főbb tevékenységei a 2022. évben	6
2.1. A támogatási összeg felhasználásának monitoringozása	6
2.2. SZIA rendszer	6
2.3. Szakmai ellenőrzések.....	7
2.4. Képzések, tréningek, munkacsoportok	7
2.5. Fejlesztő Foglalkoztatók Fesztiválja és „Az én fejlesztő fogim” pályázat	7
2.6. Fenntartóváltással érintett intézmények.....	8
2.7. Fejlesztő Foglalkoztatási Reform program.....	8
2.8. Vásárok	9
3. A Főigazgatóság által fenntartott, fejlesztő foglalkoztatást biztosító intézmények megoszlása	10
4. A fejlesztő foglalkoztatásban részt vevő személyekkel kapcsolatos adatok.....	12
5. A foglalkoztatásra vonatkozó adatok bemutatása	16
6. A feladatmutatóval és forrásfelhasználással kapcsolatos adatok bemutatása	29
7. A foglalkoztatáshoz kapcsolódó egyéb pénzügyi elemek	31
7.1. Segítők elszámolása	31
7.2. Felhalmozási kiadások.....	32
7.3. Dologi kiadások.....	36
7.4. Bevétel.....	37
7.5. Megtakarítás.....	40
8. Összegzés	42

1. Bevezetés

A Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság (a továbbiakban: Főigazgatóság) Szervezeti és Működési Szabályzata mentén az Esélyteremtési Főosztály Fejlesztő Foglalkoztatási Osztálya (a továbbiakban: Osztály) **minden évben szöveges beszámolót készít az állami fenntartású fejlesztő foglalkoztató intézmények tekintetében.** A beszámoló célja a 2022. évre vonatkozó fejlesztő foglalkoztatást érintő feladatok, adatok, szakmai tevékenységek és pénzügyi mutatók bemutatása.

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény alapján a **fejlesztő foglalkoztatás célja** a gondozási, fejlesztési, szolgáltatási, illetve rehabilitációs tervben foglaltak szerint az egyén egészségi állapotának, korának, fizikai és mentális állapotának megfelelő **fejlesztési és foglalkoztatási szolgáltatás biztosítása útján, az egyén felkészítése az önálló munkavégzésre vagy a nyílt munkaerő-piacon történő elhelyezkedésre.** A fejlesztő foglalkoztatás a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) szerinti határozott idejű munkaviszonyban vagy fejlesztési jogviszonyban (a továbbiakban: Szt. szerinti jogviszony) történik.

Az előző évhez hasonlóan a Főigazgatóság fenntartása alatt januárban országszerte **52 intézmény biztosított fejlesztő foglalkoztatást az ellátottjai számára, azonban a fejlesztő foglalkoztatást biztosító intézmények száma év közben a fenntartóváltások és az integráció következtében 49 intézményre csökkent.**

Pénzügyi tekintetben 2022 elején a Főigazgatóság fenntartásában lévő fejlesztő foglalkoztató intézmények összesen **3.087.804.000, - Ft** támogatási összeggel rendelkeztek. A tárgyévi minimálbér növekedése okán költségvetési **kompenzáció került megállapításra 432.470.000, - Ft összegben,** így az éves támogatási keretösszeg **3.520.274.000, - Ft-ra emelkedett.** Az emelkedés következtében az egy feladatmutatóra jutó fajlagos támogatás összege **1.041, - Ft-ról 1.230, - Ft-ra változott. Az intézmények költségvetésének bázisába építve, 1/12-ed részenként kerül folyósításra az adott éves fejlesztő foglalkoztatási támogatás összeg.** A támogatás az intézmény számlájára érkezik, nem különül el szervesen az egyéb tételektől, azonban **célhoz kötötten kerülhet csak felhasználásra, az elszámolás a 107030-as kormányzati funkciószámon történik.**

Az 1.230 forintnyi feladatmutatóból nem kizárólag a foglalkoztatottak bére és a járulékok kerülnek kifizetésre, hanem a jogszabály által előírt kötelezően alkalmazandó segítő(k) bére, a foglalkoztató helyiség, valamint a tevékenységek fenntartási költségei, az anyagköltségek, dologi kiadások, és a tevékenységhez kapcsolódó eszközök beszerzése, illetve karbantartása is.

A különböző foglalkoztatási helyszíneken nagyon eltérő, hogy milyen költségek merülnek fel a foglalkoztatás során, továbbá az is, hogy milyen jogviszonyban, óraszámban és órabérben történik a foglalkoztatás, hány fő segítő szükséges a foglalkoztatottak állapotának megfelelően, ők milyen végzettséggel rendelkeznek. Az Mt. alapján foglalkoztatott személyek számára az intézmények is kötelesek a minimál órabért megadni, amely 2022-ben 1.150 forint volt¹, ezzel szemben a fejlesztési jogviszonyban foglalkoztatottak számára 470 forintos minimum óradíj fizetése a kötelező².

Az Osztály a 2022. évben **nagy hangsúlyt fektetett a fejlesztő foglalkoztatás területén a szakmafejlesztésre és támogatásra**. A következőkben részletezésre kerülnek a Főigazgatóság szakmai koordinációs feladatai és megvalósított tevékenységei a tavalyi évre vonatkozóan, azt követően, pedig az elszámolóokban rögzített adatok bemutatására és elemzésére kerül sor.

¹ az Mt. szerinti foglalkoztatottak havibérben állnak foglalkoztatásban

² Az Szt. alapján a fejlesztési foglalkoztatási óradíj a minimálbér 30%-ánál nem lehet kisebb, azonban egy főigazgatói utasítás alapján a minimum összeg 470 forintban lett meghatározva a foglalkoztatottak érdekeit szem előtt tartva.

2. A Fejlesztő Foglalkoztatási Osztály főbb tevékenységei a 2022. évben

Az Osztály elsősorban a Főigazgatóság által fenntartott, fejlesztő foglalkoztatást biztosító intézmények **szakmai koordinációját látja el**. A Szociális Integrált Adatkezelő Rendszer (a továbbiakban: SZIA rendszer) alapján a **Főigazgatóság nyilvántartást vezet** a fejlesztő foglalkoztatást biztosító, a Főigazgatóság által fenntartott intézmények foglalkoztatási tevékenységéről, adatairól, szakmai mutatóiról, amelynek adataiból elemzést készít. **2022-ben a fejlesztő foglalkoztatás szakmai koordinációjával kapcsolatosan az alábbi tevékenységek valósultak meg:**

2.1. A támogatási összeg felhasználásának monitoringozása

A fejlesztő foglalkoztatás szakmai munkáját és a támogatás felhasználását havi adatszolgáltatási kötelezettség előírásával követi nyomon a Főigazgatóság. A Főigazgatóság feladatmutató-alapú elszámolást alkalmaz, és folyamatos, havi kontrollt gyakorol a foglalkoztató intézmények felett. A SZIA rendszerbe kézi rögzítés alapján kerülnek feltöltésre a havi adatok 2018. január 01-től. Az intézmények a Főigazgatóság felé éves elszámolási kötelezettséget teljesítenek egy kidolgozott szempontrendszer alapján a fejlesztő foglalkoztatás biztosítására fordított költségeikről és bevételeikről, szakmai tevékenységükről. 2019-től kezdődően az elszámolások a SZIA rendszer segítségével tudnak megvalósulni, **a rendszer összesíti az éves adatokat**. Az év közben, az adatok téves rögzítéséből fakadó problémák az elszámolás kapcsán kerültek tisztázásra, az Osztály minden elszámolást tételenként ellenőrzött, és amennyiben problémát észlelt, jelezte az illetékesek felé. **A beszámolóhoz a pénzügyi és szakmai adatok ezen, az intézmények és kirendeltségek által véglegesített elszámolásokból kerültek összeállításra.**

2.2. SZIA rendszer

A Főigazgatóság az év során **fejlesztéseket hajtott végre az informatikai rendszerben**, melynek célja, hogy minél szélesebb körű adatok álljanak rendelkezésre az intézményekről, másrészt pedig a rendszer felhasználóbaráttá tétele. Ennek nyomán a 2021-es évtől lekérhetővé vált a Foglalkoztatottakra leadott havi elszámolás ellenőrzése, melynek segítségével az intézményekben dolgozók nemcsak saját munkájukat tudják ellenőrizni, hanem így könnyebben tudják javítani a gyakorta előforduló hibákat, **ezzel pontosabb adatot szolgáltatva**. Fentiekén túl a támogatási összeg felhasználásnak és annak hatékonyabb nyomon követése érdekében bevezetésre került a Támogatási összefelhasználás negyedéves tervező modul. A gyakran felmerülő hibák és azok javítása vonatkozásában 2 képzési napra került sor az adott évben, melyeken összesen 112 fő vett részt.

2.3. Szakmai ellenőrzések

A Főigazgatóság fejlesztő foglalkoztatást vizsgáló 2022. évi szakmai ellenőrzési ütemterve szerint 11 átfogó- és 6 célellenőrzést hajtott végre. Ezen ellenőrzési tevékenység az átfogó ellenőrzés tekintetében összesen 11 székhely intézményt és azok fejlesztő foglalkoztatást biztosító 16 telephelyét érintette helyszíni ellenőrzés által. Az ellenőrzés időszaka minden esetben a 2021. január 01. és a 2022. évi ellenőrzés időpontja közötti időintervallumot ölelte fel. A célellenőrzések tekintetében - amely 6 intézményt érintett - a 2021. évben a fejlesztő foglalkoztatási támogatást érintő nagyszámú eszközbeszerzések megvalósulásának, hasznosításának vizsgálatára került sor.

2.4. Képzések, tréningek, munkacsoportok

2022. évben az Osztály az **online térben, valamint személyes jelenléttel tartotta meg szakmai képzéseit és munkacsoportjait**. A képzések **összesen 22 alkalommal** márciustól november hónapig kerültek megrendezésre, melyeken mintegy **838 személy vett részt**. Intézményi jó gyakorlatok megosztása, a SZIA rendszer oktatását célzó képzések, a foglalkoztatott ellátotti célcsoportokkal, marketinggel, foglalkozási rehabilitációval, kötelezően vezetendő dokumentumokkal kapcsolatos képzések kerültek megtartásra. **10 alkalommal egymásra épülő tréning-sorozat** is lebonyolításra került önismeret, konfliktuskezelés és kommunikáció témakörben, melyek célja az intézményekben dolgozó kollégák kommunikációs képességeit, önismeretét és konfliktuskezelési módszereit hivatott fejleszteni.

Az Osztály 2022-ben **két munkacsoportot alakított**, támogatott lakhatás foglalkoztatási lábával kapcsolatosan felmerülő nehézségek felderítése, illetve a fejlesztő foglalkoztatást érintő jogszabályok és rendeletek felülvizsgálatának céljából. Munkacsoportülésre 2-2 alkalommal került sor, amelyeken az Osztály által felkért intézmények szakemberei vettek részt.

2.5. Fejlesztő Foglalkoztatók Fesztiválja és „Az én fejlesztő fogim” pályázat

2022-ben negyedik alkalommal került megrendezésre a Fejlesztő Foglalkoztatók Fesztiválja. A rendezvény célja, hogy a Főigazgatóság fenntartásában fejlesztő foglalkoztatást nyújtó intézményekből érkező résztvevők jobban megismerjék egymás szakmai munkáját, illetve, hogy szorosabb kapcsolat és együttműködés alakuljon ki a foglalkoztatók között. **A IV. Fejlesztő Foglalkoztatók Fesztiváljának házigazdája ezúttal a Borsod-Abaúj-Zemplén Vármegyei Kirendeltség, az esemény helyszíne pedig Edelény volt.** A szeptemberben megtartott szakmai rendezvényen számos szakember előadását hallgathatták meg a résztvevők, továbbá a foglalkoztatottak előadásait, műsorait is. Lehetőség nyílt termékvásárlásra és egyéb kulturális

programokon való részvételre. A rendezvény a foglalkoztatókról, szakmai igényeik kielégítéséről és támogatásáról szólt, tapasztalatok és jó gyakorlatok megosztása által. A Fesztivál különlegessége volt, hogy a második alkalommal meghirdetett „Az én fejlesztő fogim” elnevezésű fejlesztő foglalkoztatásban tevékenykedő ellátottakat megszólító pályázat nyertesei is itt kerültek kihirdetésre. A pályázatra 3 kategóriában, – rajz/fotó, videó, termék – nevezhettek pályaműveikkel a fejlesztő foglalkoztatásban részt vevő intézményi ellátottak. A felhívásra összesen 138 érvényes pályázat került beküldésre, ebből kategóriánként díjazásban részesült az első három helyezett. **A pályaművekre a Főigazgatóság közösségi oldalán keresztül lehetett szavazni, ezáltal megvalósítva egy szélesebb körű társadalmi érzékenyítést is. Továbbá a 2022. évben először hirdette ki a Főigazgatóság a motiváció és az elismerés céljából az *Év segítője* és az *Év fejlesztő foglalkoztató intézménye* díjat, amelyek átadására szintén a Fesztiválon került sor.**

2.6. Fenntartóváltással érintett intézmények

2022. január 1-jén a Főigazgatóság fenntartásába **52 fejlesztő foglalkoztatást biztosító intézmény tartozott, ám ezek száma 2022. december 31-re 49-re csökkent.** 2022. január 1-jén a Békés Megyei Körös-Menti Szociális Centrum egyik telephelye, az Idősek és Szenvedélybetegek Otthona Nagyszénás került a Magyarországi Evangélikus Egyház fenntartásába, majd ezt követte 2022. március 1-jén a Kastély Otthon Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Otthona és Rehabilitációs Intézménye, amely a Szent Lukács Görögkatolikus Szeretetszolgálat fenntartásába kerül át. A fenntartóváltások sorát a Zala Megyei Fagyöngy Egyesített Szociális Intézmény Napsugár Szolgáltató Központ és Olajág Otthon telephelyei zárták, melyek 2022. május 1-jén kerültek át a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület fenntartásába. A fenntartóváltás összesen 5 telephelyet és 75 foglalkoztatottat érintett a 2022. évben. Az érintett intézmények támogatási forrása év közben került arányosan átcsoportosításra. Ezen intézmények szakmai koordinációját és támogatásának kezelését a Slachta Margit Nemzeti Szociálpolitikai Intézet látja el a továbbiakban.

A fenntartóváltásokon túl 2022. november 1-jével integrációra került sor 3 Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei intézmény tekintetében, létrehozva így a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tiszaág Integrált Szociális Intézményt, ezzel 49-re csökkentve a fejlesztő foglalkoztatást végző intézmények számát.

2.7. Fejlesztő Foglalkoztatási Reform program

2020-ban a Főigazgatóság munkatársai által kidolgozott „Fejlesztő Foglalkoztatási Reform” belső, fenntartói program (a továbbiakban: FFR) a 2023. évre szólóan is meghirdetésre került. **A program célja megreformálni a támogatás megosztási módját, folyamatát és intézményi mértékét a fejlesztő foglalkoztatási támogatás jog-**

és célszerűbb felhasználásának növelése érdekében, új irányú fenntartói gondolkodást, tervezési metódust közvetítve ezáltal az intézmények felé. A 2021. és 2022. évi FFR programok tapasztalatai és az intézményi konzultációk alapján a Főigazgatóság 2023-ra meghirdetett FFR programban a **célhoz kötött forráselosztást tartotta szem előtt. 2022-ben a fenntartóváltások és az integráció miatt 49 fejlesztő foglalkoztatást végző intézmény adta be programját (az integrálódott intézmények külön is beküldték programjaikat), az igényelt támogatási összeg **4.169.808.260, - Ft volt, amely a 2022. évi támogatási összeg 121 százaléka.****

A megküldött szakmai dokumentumokat és a forrásigényeket egy, a Főigazgatóságon belül megalakított bírálói bizottság vizsgálta meg, különböző szakterületekről. **A 2023. évi támogatás felhasználására vonatkozóan a bizottság támogatási elveket határozott meg az egységesebb elszámolás érdekében.** A támogatási elvek kitértek többek között a fejlesztési jogviszonyban foglalkoztatott személyek óradíjának maximalizálására, az 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet által előírt kötelező minimum segítői létszám, valamint a fejlesztő foglalkoztatást érintő közüzemi díjak arányos elszámolására.

2.8. Vásárok

A Főigazgatóság a 2022. évben online és személyes jelenléttel **rendezte meg tavasszal a húsvéti vásárát,** továbbá a hagyományoknak megfelelően, immár a tizedik alkalommal személyes jelenléttel a **karácsonyi vásárt.** A 2022. évi vásárok során a foglalkoztatottak által kézzel készített minőségi termékek kerültek árusításra, mint szőnyegek, kerámiák, szezonális termékek, dekorációk, gyertyák, ékszerek, konyhai kiegészítők, gyermekjátékok, textíliák, ágyneműhuzatok, seprűk. **A két rendezvény során a részt vevő intézmények több mint négymillió forinttal gyarapodhattak.**

3. A Főigazgatóság által fenntartott, fejlesztő foglalkoztatást biztosító intézmények megoszlása

A fejlesztő foglalkoztatást végző intézmények tekintetében megállapítható, hogy túlnyomórészt községekben, kisebb városokban történik a foglalkoztatás. A bentlakásos intézmények elhelyezkedése az esetek többségében nem ideális munkaerő-piaci és integrációs szempontból, **a foglalkozási rehabilitációt ezen tényező is nagyban befolyásolja.** Fontos kiemelni, hogy a Főigazgatóság nem a telephelyek, hanem az intézmények számára állapít meg támogatást, az intézmény a számára megállapított összeget a foglalkoztatási helyszínek között szabadon használhatja fel.

Településtípus	db	%-os megoszlás
főváros	4	2,7
megyeszékhely, megyei jogú város	15	10,1
város	47	31,8
nagyközség	17	11,5
község	65	43,9
összesen	148	100

1. táblázat: Főigazgatóság által fenntartott, 2022. december 31-ei állapot szerint fejlesztő foglalkoztatási helyszínek településtípus szerinti megoszlása

Az 1. számú táblázatban a foglalkoztatási helyszínek megoszlása kerül bemutatásra. Az intézményi integrációs folyamatok következtében eltérések mutatkoznak a telephelyek száma és a telephelyek egymástól való távolsága, a nyújtott szolgáltatások tekintetében is. Ugyan az év elején még 52 intézményben történt fejlesztő foglalkoztatás, ez a fenntartóváltások és az integráció következtében 2022. december 31-re 49-re csökkent. Ez a 49 intézmény 2022-ben összesen 99 telephelyen biztosított foglalkoztatást a székhelyen kívül.

A székhelyek és telephelyek között a foglalkoztatott személyek nehézségeinek, egészségi állapotának a megoszlása, a bevontak életkora, a területi adottságok, a tevékenységi körök mind eltérőek, így kijelenthetjük, hogy **ahány helyszín, annyiféle foglalkoztatás történik a gyakorlatban, így nehéz az egymáshoz történő hasonlítás akár intézményi szinten is.**

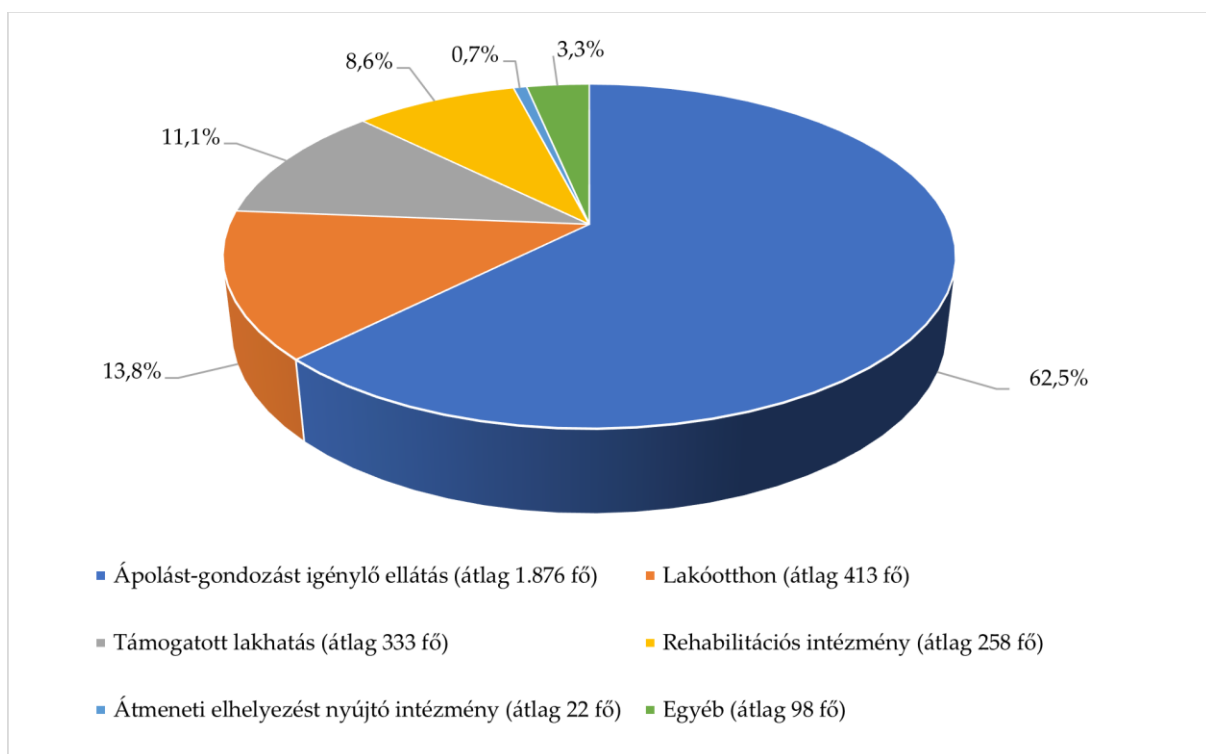
Megyék	Székhely intézmény (db)	Telephely (db)	Országos %-os megoszlás székhely tekintetében
Baranya	2	2	4,1
Bács-Kiskun	4	11	8,2
Békés	5	7	10,2
Borsod-Abaúj-Zemplén	4	4	8,2
Csongrád-Csanád	4	10	8,2
Fejér	1	4	2,0
Győr-Moson-Sopron	2	2	4,1
Hajdú-Bihar	3	12	6,1
Heves	3	1	6,1
Jász-Nagykun-Szolnok	2	3	4,1
Komárom-Esztergom	2	0	4,1
Nógrád	1	0	2,0
Pest	4	6	8,2
Somogy	4	11	8,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2	8	4,1
Tolna	1	6	2,0
Vas	2	1	4,1
Veszprém	1	7	2,0
Zala	2	4	4,1
összesen	49	99	100

2. táblázat: Főigazgatóság által fenntartott, 2022. december 31-ei állapot szerint fejlesztő foglalkoztatást biztosító intézmények megyei bontásban

Magyarországon a fejlesztő foglalkoztatás jellemzően községekben, kisebb városokban zajlott 2022. évben. A Főigazgatóság fenntartásában lévő intézmények által biztosított fejlesztő foglalkoztatás eltérést mutatott az ország különböző részein, mivel az intézmények más-más területi adottságokkal, lehetőségekkel, a bevont ellátottak egészségi állapotával, életkorával, valamint többféle tevékenységi körrel rendelkeztek, ezáltal összehasonlításuk teljeskörűen nem lehetséges.

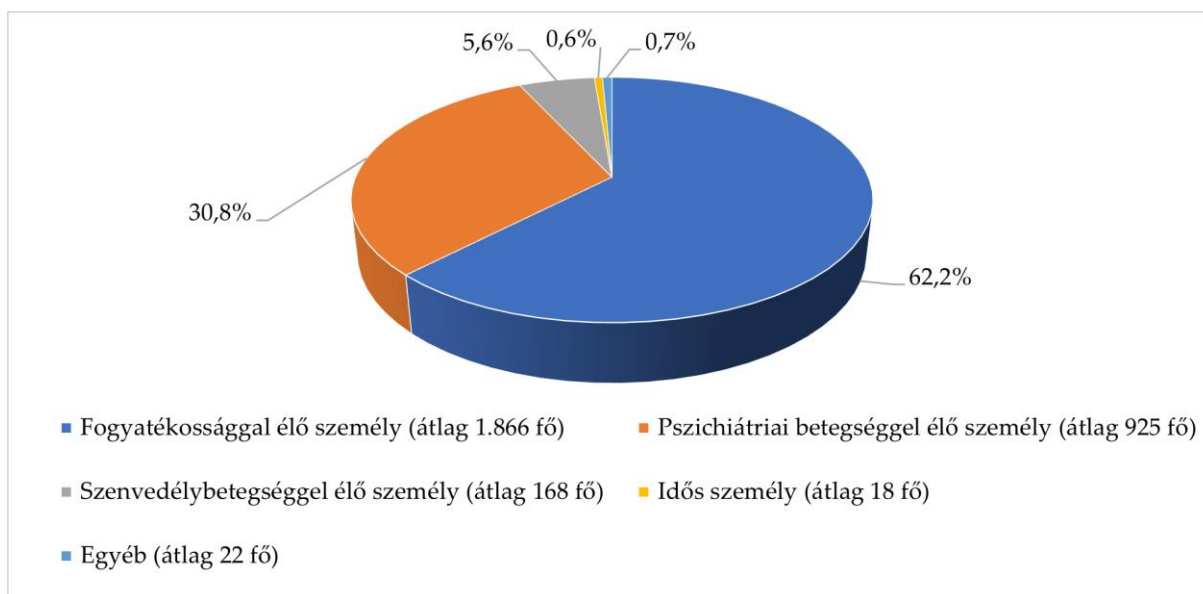
4. A fejlesztő foglalkoztatásban részt vevő személyekkel kapcsolatos adatok

A fejlesztő foglalkoztatásban résztvevők intézményi jogviszony szerinti megoszlását illetően az elmúlt években az arányok nem mutattak lényegi különbséget. 2022. évben a foglalkoztatásban résztvevők 62,5%-a (átlag 1.876 fő) ápolás-gondozást igénylő ellátásban részesült, közel 14%-a (átlag 413 fő) lakóotthoni jogviszonnyal rendelkezett, amíg 8,6%-uk (átlag 258 fő) rehabilitációs intézmény lakója volt. Ahogy a diagramon is látszik, az intézményen belüli fejlesztő foglalkoztatásba **bevtak nagy részét az intézményen belül tartósan élő személyek teszik ki.** Az ápolás-gondozást igénybe vevő ellátottak alkotják a fejlesztő foglalkoztatottak azon csoportját, akik a nyílt munkaerő-piacra kevésbé vagy nehezen integrálhatóak, sok esetben számukra a munka világát tekintve a fejlesztő foglalkoztatás az egyetlen lehetőség.

1. ábra: A fejlesztő foglalkoztatásban résztvevők intézményi jogviszony szerinti megoszlása, 2022 (%) (N = átlag 3.000 fő)

A foglalkoztatottak kis aránya (11,1%-a, átlag 333 fő) rendelkezett csak támogatott lakhatás jogviszonnyal, **azonban a férőhelykiváltásoknak köszönhetően ez az arány az évek előrehaladtával folyamatosan emelkedik** (2020-ban 108 fő, 2021-ben 209 fő). A támogatott lakhatási forma egyik **kulcsfontosságú eleme a foglalkoztatás, az önállóbb életvitel és a társadalmi beilleszkedés eléréséhez.** A helyszíni ellenőrzési tapasztalatok alapján, a kiköltözéseket követően, a foglalkoztatás finanszírozásának kötöttsége miatt több intézmény esetében is nehézséget jelent a kitagolással érintett személyek további foglalkoztatása, a megfelelő foglalkoztatási helyszín és a tevékenységi kör megtalálása.

2. ábra: Fejlesztő foglalkoztatásban részt vevő személyek ellátási kategória szerinti átlagos megoszlása 2022. évben (N= átlag 2.999 fő)³

Az ellátási kategória vizsgálata tekintetében elmondható, hogy a fejlesztő foglalkoztatásban részt vevő személyek **62,2%-a (átlag 1.866 fő) a fogyatékossgal élő személyek közé sorolható**, amíg 30,8%-uk (átlag 925 fő) pszichiátriai betegséggel élő személy. Évről évre megállapítható, hogy ez a két kategória dominál a fejlesztő foglalkoztatottak célcsoportját illetően (2021-ben a fogyatékossgal élő személyek aránya 62,3%, a pszichiátriai betegséggel élő személyek aránya 29,8% volt). Az elmúlt évek számadatai alapján elmondható, hogy a fogyatékossgal élőknek van a legnagyobb szükségük arra, hogy az egyéni testi, szellemi képességeiket és a munkavégzéssel összefüggő készségeiket helyreállítsák, megőrizték, fejlesszék, elsősorban az Szt. szerinti jogviszonyban, amennyiben az egészségi állapot és a fejlesztés eredménye megengedi, abban az esetben az Mt. szerinti jogviszony keretében is.

Az Mt. szerinti foglalkoztatási forma esetében azok a személyek, akik fogyatékossgai támogatásban vagy vakok személyi járadékában részesülnek, illetve rendelkeznek hatályos komplex minősítéssel és minimum 4 órás munkaviszonyban vannak foglalkoztatva, a rehabilitációs hozzájárulás szempontjából beszámíthatóak a kötelező foglalkoztatási szintbe. A fejlesztő foglalkoztatásban résztvevők komplex minősítés⁴ szerinti megoszlása az előző évhez képest számottevően nem változott. A 2022-es évben is elmondható, hogy a foglalkoztatottak **közel 55%-a (átlag 398 fő) C2**

³ Az idős kategória a kézi rögzítés miatt lehetséges, a szolgáltatásban csak aktív korúak részesülhetnek.

⁴ A komplex minősítésre vonatkozó részletes szabályokról szóló 7/2012. (II. 14.) NEFMI rendelet 3. § (2) bekezdése alapján.

minősítésű kategóriába sorolható (31-50% közötti egészségi állapot, egészségi állapota alapján tartós foglalkozási rehabilitációt igényel, azonban a komplex minősítés szakmai szabályairól szóló rendeletben meghatározott egyéb körülményei miatt foglalkozási rehabilitációja nem javasolt). A fejlesztő foglalkoztatásban résztvevő foglalkoztatottak közel 32%-a (átlag 230 fő) a D minősítésű kategóriába (1-30% közötti egészségi állapot, kizárólag folyamatos támogatással foglalkoztatható) esik. A foglalkoztatottak közel 3%-a (átlag 21 fő) E minősítésű kategóriába sorolható, az ő egészségi állapotuk 1-30% között van és önellátásra nem, vagy csak segítséggel képesek.

Összességében megállapítható, hogy **a komplex minősítéssel rendelkező foglalkoztatottak 89,6%-ának (átlag 649 fő) nyílt munkaerő-piacra történő integrálása kevésbé tud megvalósulni a személyek egészségi állapota, illetve a rehabilitációt befolyásoló körülmények okán.** Továbbá a minősítéssel rendelkező foglalkoztatottak csupán 10,4%-a (átlag 76 fő) tartozik azokba a minősítési kategóriákba (B1, B2, C1), ahol az egészségi állapot, illetve a rehabilitációt befolyásoló tényezők inkább lehetővé teszik a foglalkoztatás rehabilitációját és a fejlesztő foglalkoztatás célját, a nyílt munkaerő-piacra történő integrációt. A komplex minősítéssel rendelkező személyek nyílt munkaerő-piacra történő integrációját számos pénzügyi ösztönző által igyekszik a jogalkotó elősegíteni.⁵ Ezen intézkedések célja, hogy ösztönözze a munkáltatókat a komplex minősítéssel rendelkező megváltozott munkaképességű személyek foglalkoztatására, ezáltal nagyobb esélyt teremtve a már említett célcsoport nyílt munkaerő-piacon történő elhelyezésére.

Sok foglalkoztatott nem rendelkezik komplex minősítéssel, de fenti, 76 fő esetében lehet reális célkitűzés a komplex minősítésük és pénzügyi ösztönzők figyelembevételével az, hogy akár a nyílt munkaerő-piacra is integrálásra kerülhessenek. **Azonban a D és E kategóriával rendelkező személyek esetében – kizárólag a komplex minősítés alapján - a fejlesztő foglalkoztatás jelenti az esélyt arra, hogy foglalkoztatásba kerülhessenek és munkát végezzenek, az esetükben az egészségi állapot és a rehabilitációs szempontok alapján az akkreditált munkavégzés sem feltétlenül reális célkitűzés.** Természetesen az akkreditált foglalkoztatásba való bekerülés és a nyílt munkaerő-piaci integráció esetén nem kizárólag az egészségi állapot és a rehabilitációs szempontok a mérvadóak, de nagyban befolyásolja őket.

⁵ Ilyen pénzügyi ösztönzőként hathat a rehabilitációs hozzájárulás, melyet a 2011. évi CXCI. törvény szabályoz, valamint a szociális hozzájárulási adó kedvezmény, melynek részletei a 2018. évi LII. törvényben kerültek szabályozásra.

A fejlesztő foglalkoztatásban elsősorban olyan személyek vettek részt az elmúlt időszakban, akik az intézményen belül tartósan éltek, jellemzően ápolást- gondozást igénylő ellátásban részesültek.

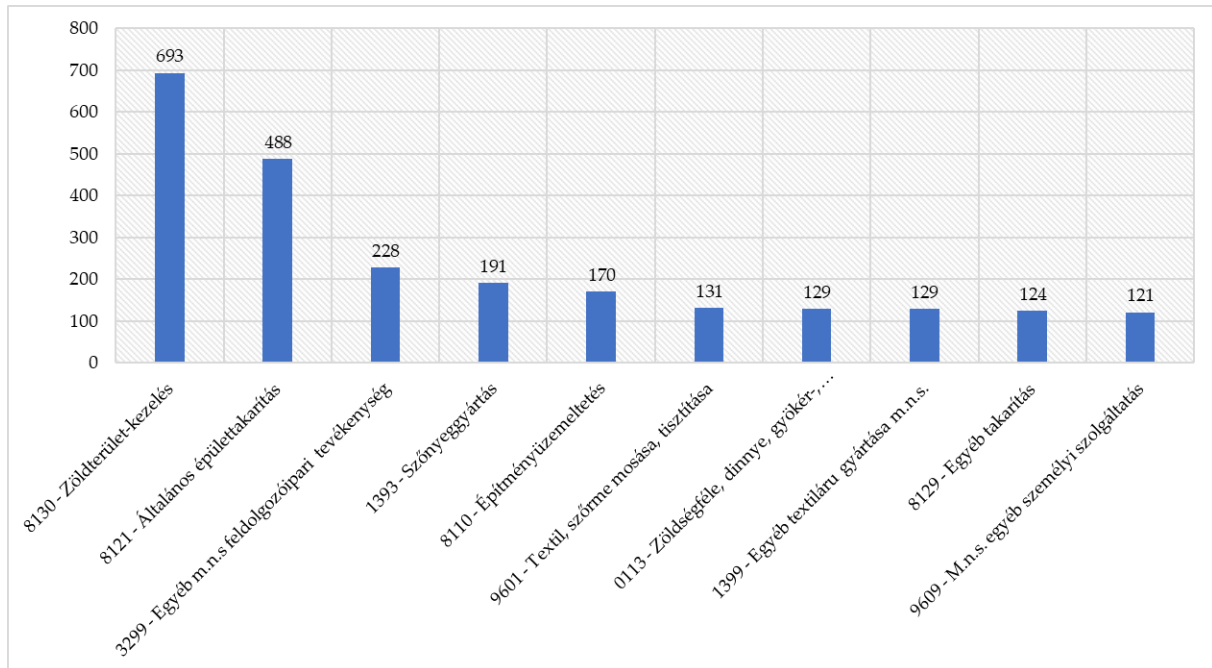
Évről évre nő a fejlesztő foglalkoztatásban álló, támogatott lakhatásban élő személyek száma, azonban több intézménynek nehézséget okoz a foglalkoztatás helyszínének és formájának a megválasztása, az adaptálódás a kitagoláshoz.

Az ellátási kategória szerint jelentős volt a fogyatékossgal élő személyek aránya, közel feleannyi a pszichiátriai betegséggel élők megoszlása, a legkisebb csoportot a szenvedélybetegséggel élők alkotják.

A foglalkoztatottak jelentős százalékának, az egészségi állapot és a komplex minősítés alapján, az intézményi keretek között megvalósuló fejlesztő foglalkoztatás az egyetlen lehetőség.

5. A foglalkoztatásra vonatkozó adatok bemutatása

A foglalkoztatottakra vonatkozó adatok tekintetében átlagos létszámot vagy adott hónapban foglalkoztatott személyek számát vizsgáljuk. Ez a két szám eltérhet egymástól, hiszen a fejlesztő foglalkoztatás során év közben történhet be-, illetve kilépés is.

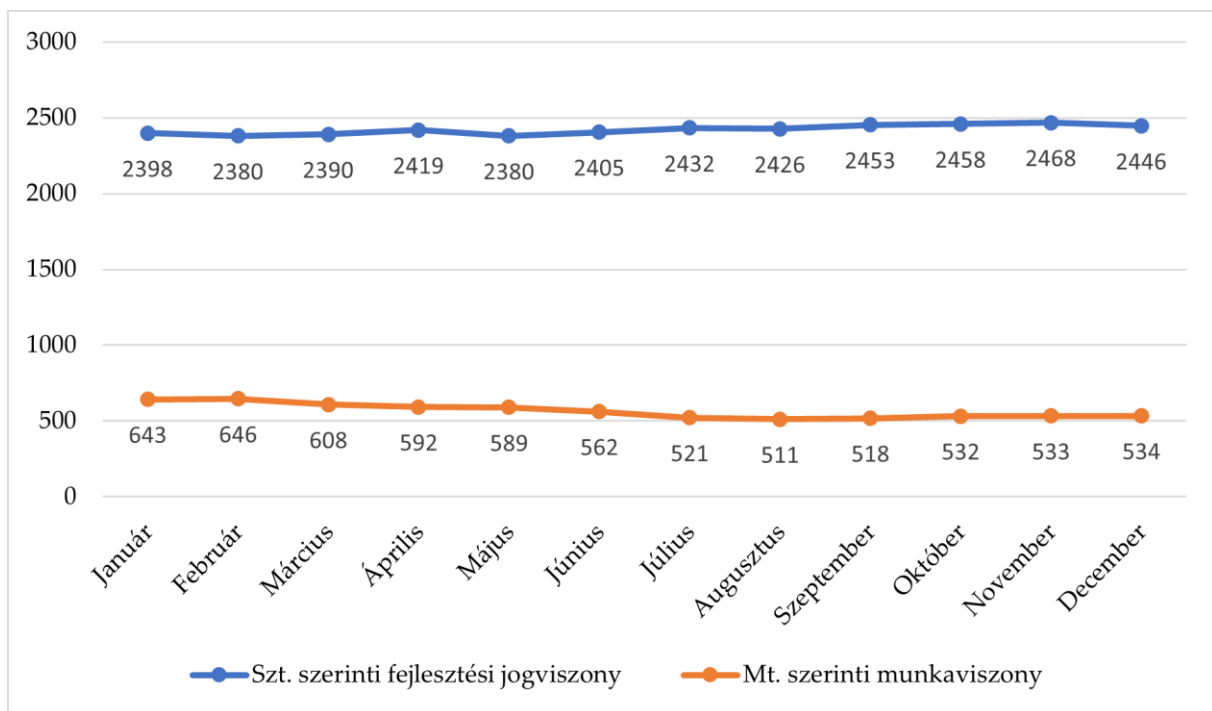
3. ábra: A leggyakrabban előforduló tevékenységi körökben szerződött foglalkoztatottak száma, 2022 (N= 3060 szerződés)

A 2022. év folyamán az állami fenntartás alá tartozó fejlesztő foglalkoztatást nyújtó intézményeknél mintegy 3.060 szerződés volt érvényben a fejlesztő foglalkoztatás tekintetében. A 2021-es évhez hasonlóan megállapítható, hogy a fejlesztő foglalkoztatásban részt vevő ellátottak többsége épületfenntartási feladatban vesz részt. 693 foglalkoztatott szerződése szólt zöldterület-kezelésre, 488 fő szerződésében szerepelt általános épülettakarítás. Továbbra is népszerű tevékenységnek számítottak a különféle feldolgozóipari feladatok, a szőnyeggyártás, a textiláru gyártása, az irodai papíráru gyártása és a növények termesztése is. Fontos megemlíteni, hogy a szerződések száma a vizsgált mutató mentén nem egyezik meg a tényleges foglalkoztatotti létszámmal, ugyanis egy foglalkoztatott szerződésében két tevékenységi kör megnevezése is szerepelhet.

A helyszíni ellenőrzések tapasztalatai alapján elmondható, hogy bár az intézményfenntartási munkákban vesznek részt legtöbben - ami széleskörű és a képességekhez illeszkedő feladatokat biztosít a foglalkoztatottaknak -, azonban az intézmények nagy részében ezt kiegészíti valamilyen kézműves tevékenységi kör is.

Az intézményeken belüli **többféle tevékenységi kör és az átjárhatósági lehetőség a foglalkoztatást támogatja**, hiszen, ha valaki egészségi állapotából kifolyólag már nem tud takarítói feladatokat vagy zöldterület-kezelési feladatokat ellátni, akkor be tud csatlakozni egy fizikailag kevésbé megterhelő tevékenységbe. És ugyanez igaz abban az esetben is, ha a foglalkoztatott számára a végzett tevékenység már monotonná válik, vagy ha az adott munkaközösségbe kevésbé tud beilleszkedni, **a tevékenységek széleskörűsége által ő sem esik ki a foglalkoztatásból**. Mindezekon kívül fontos kiemelni, hogy a **fejlesztő foglalkoztatottak kiváltanak számos esetben intézményi státuszokat** azáltal, hogy a kertészetben, mosodában, a karbantartásban, portaszolgálatban kisegítői tevékenységet tudnak végezni. Ennek mentén pedig jelentős megtakarításra tudnak szert tenni, amelyről a későbbiekben esik szó bővebben.

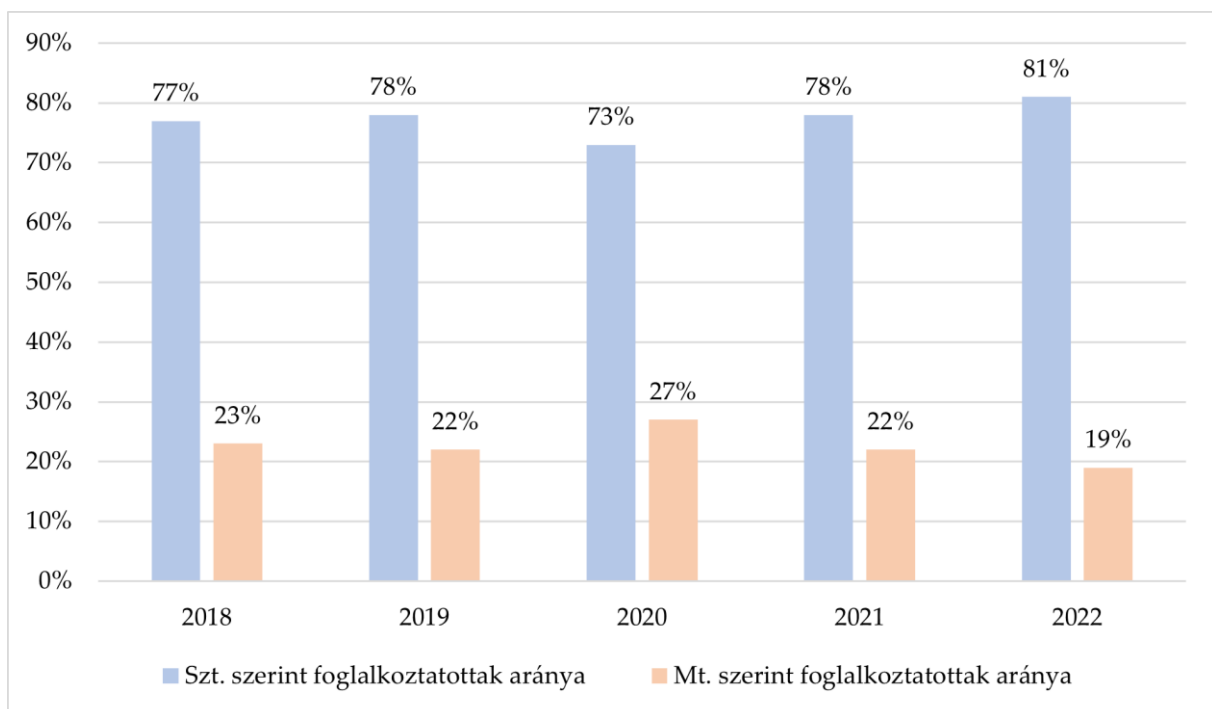
A következőkben a két foglalkoztatási forma szerinti megoszlás kerül bemutatásra, először a havi szintű alakulás, az éves arányok, majd a vármegyei, végül az intézményi bontás alapján. A 2017. április elsejei jogszabály-módosítás egyik **alappillére a foglalkozási rehabilitációs cél erősebbé tétele, a fejlesztő foglalkoztatásban részt vevő személyek felkészítése az önálló munkavégzésre, vagy integrálása a nyílt munkaerő-piacra**. Utóbbi cél megvalósulása szempontjából fontos megvizsgálni a fejlesztési jogviszonyban, illetve munkaviszonyban foglalkoztatott személyek arányát, hiszen utóbbi személyek esetén lehet megfelelő felkészítés és folyamatos mentorálás mellett reális célkitűzés a munkaerő-piaci integráció.

4. ábra: Tényleges foglalkoztatotti létszám havi szintű alakulása, 2022

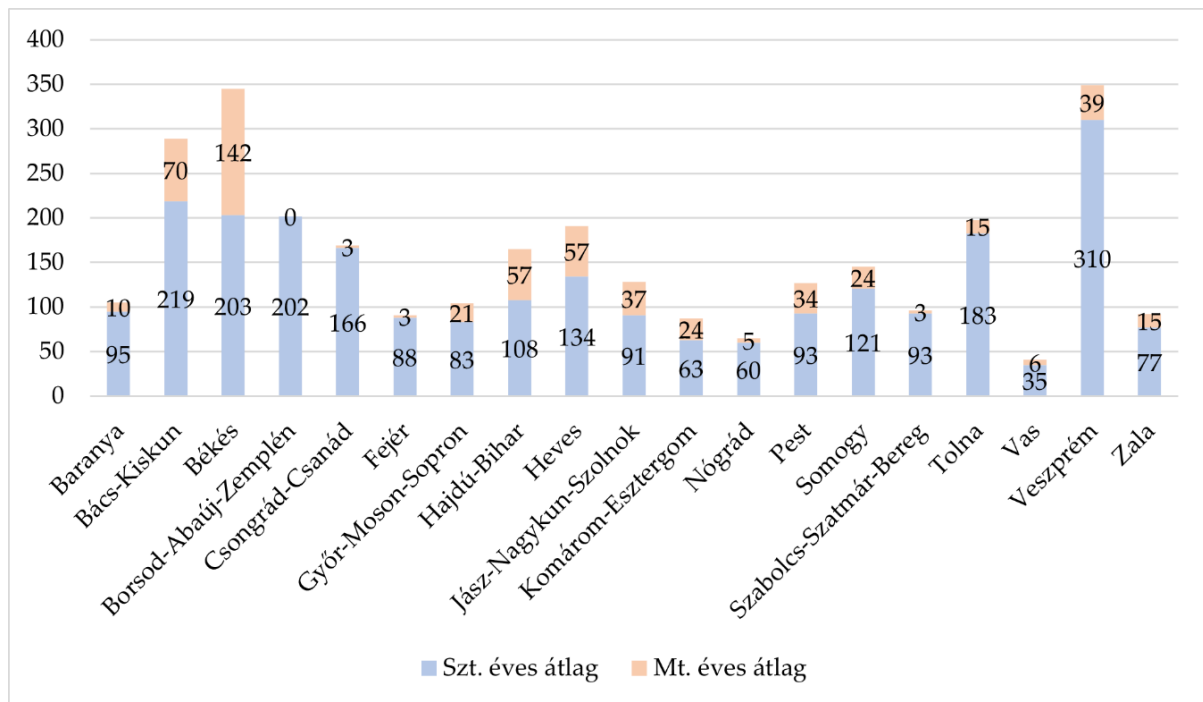
A két foglalkoztatási forma tekintetében a havi változások eltérően alakultak, amíg a fejlesztési jogviszony létszáma júniustól növekedésnek indult, addig a munkaviszonyban lévő foglalkoztatottak száma március hónaptól kezdve folyamatos csökkenést mutatott. A csökkenő tendenciák háttérében az is áll, hogy **március hónapban 1 intézmény, májusban pedig 1 intézmény 2 telephelye került egyházi fenntartásba, ezzel kiválva az állami fenntartású intézmények közül.** Az Szt. szerinti fejlesztési jogviszony létszáma szinte az egész évet tekintve növekedést mutat, hiszen amíg januárban az 52 intézmény tekintetében egy intézményre 46,1 Szt-s foglalkoztatott jutott, addig decemberben a 49 intézmény alapján ez a szám már 49,9 fő (ez az év végén integrálódott intézményeknek is köszönhető, de az integrációt figyelembe nem véve is magasabb számot – 48 főt – kapunk). Ellenben az Mt. szerinti foglalkoztatottak esetében januárban egy intézményre 12,4 fő munkavállaló jutott, addig ez a szám decemberben 10,9 fő 49 intézmény esetében.

Mint minden foglalkoztatási formánál, a fejlesztő foglalkoztatás során is tapasztalható a foglalkoztatásból történő ki- és belépés. Egyes telephelyeken az idősödő, nyugdíjkorhatárhoz közeli foglalkoztatottak kilépnek a foglalkoztatásból, az akkreditált munkáltatói jelenlét esetében átléphetnek a rehabilitációs foglalkoztatásba, esetleg a nyílt munkaerő-piacra, illetve amennyiben állapotromlás történik, az szintén csökkenti a foglalkoztatásban állók számát. Ezzel párhuzamosan azonban a feladatmutató rendelkezésére állásáig lehetőség van új személyek bevonására, illetve amennyiben a foglalkoztatott személy állapota ezt megengedi, a jogviszonyok közötti átjárás is megvalósulhat év közben.

5. ábra: Szt. és Mt. szerint foglalkoztatottak aránya, éves alakulások

A fenti ábra az Szt. és Mt. szerint foglalkoztatottak arányát mutatja be országos szinten, összehasonlítva az előző évekkkel. 2022-ben az arány 81% és 19%, ami az elmúlt évekhez hasonlóan a fejlesztési jogviszony túlsúlyát mutatja a foglalkoztatásban. Fontos kiemelni, hogy a tavalyi évhez képest 3 százalékponttal nőtt az Szt-s foglalkoztatás aránya, ami természetesen azt jelenti, hogy az Mt-s foglalkoztatás aránya 3 százalékpontot esett. Ennek oka nem kizárólag az állapotváltozásban keresendő, a jogviszony sok esetben nem az egészségügyi állapot és a képességek alapján dől el, hanem a támogatás kereteihez mérten.

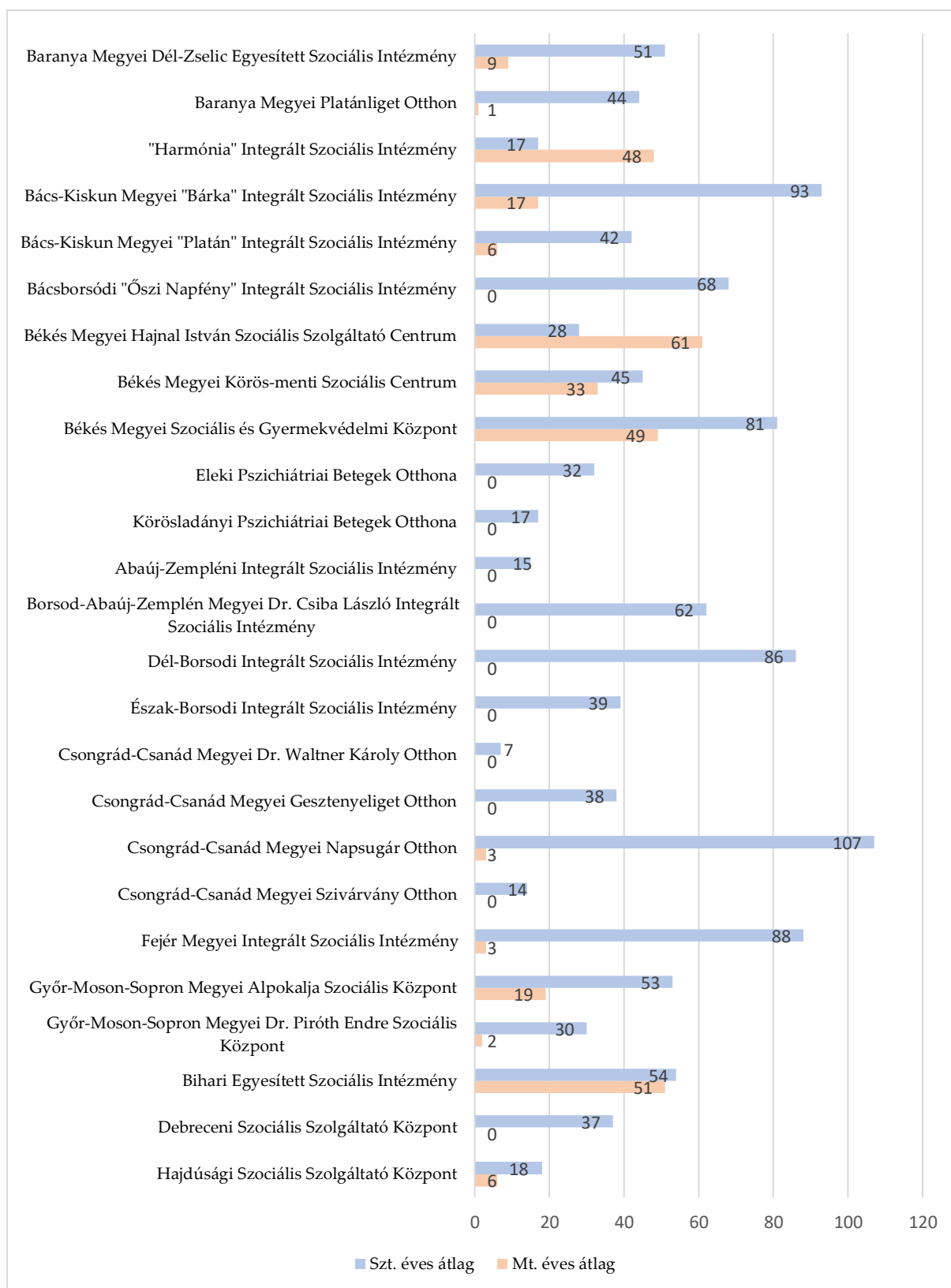

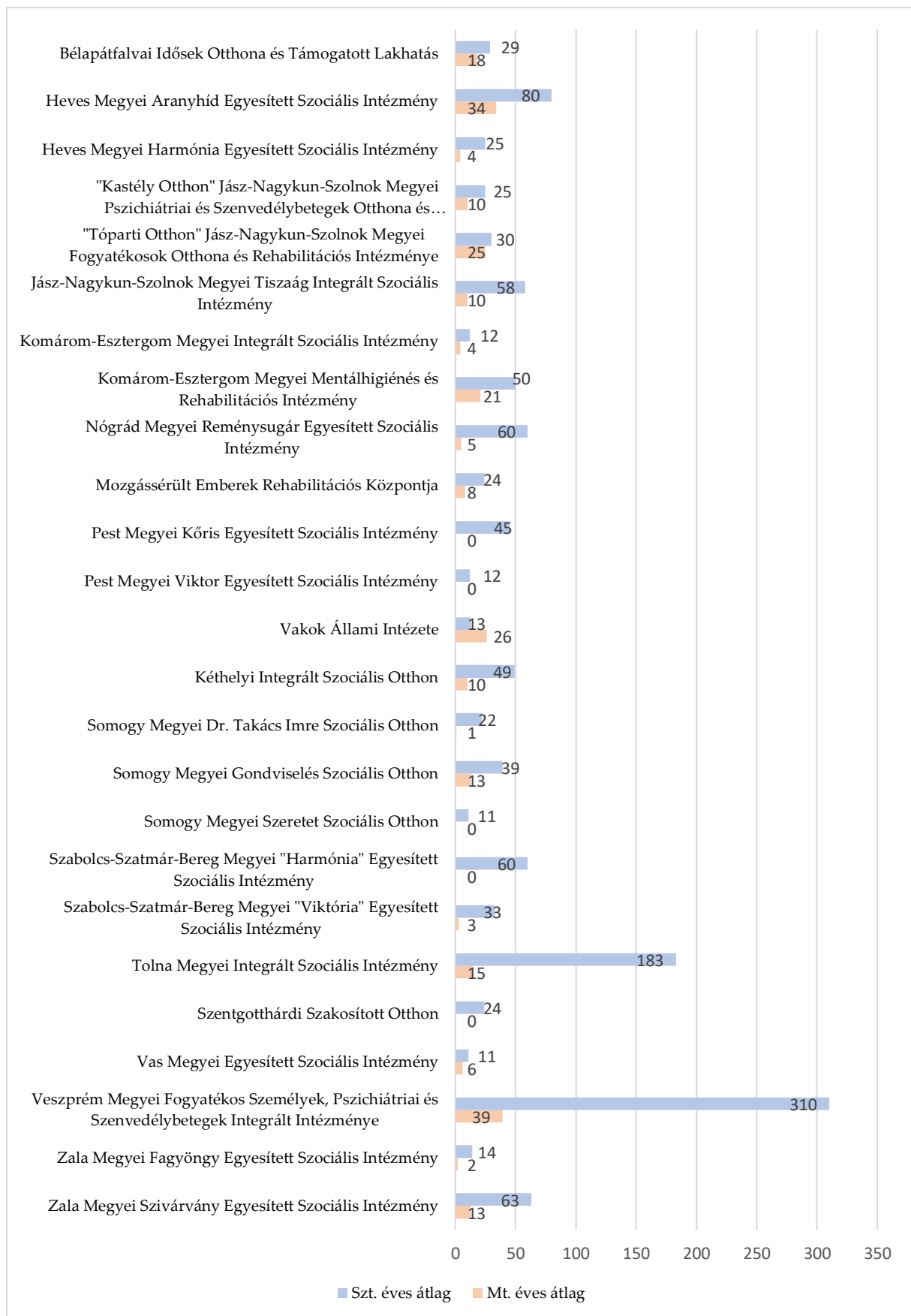
6. ábra: Tényleges foglalkoztatotti létszám éves átlaga jogviszony szerinti bontásban, vármegyei alakulás, 2022

A 6. diagram vármegyei bontásban ábrázolja az Szt. és Mt. szerint foglalkoztatottak éves átlagát. Amíg a tavalyi évben egy vármegyében (Békés vármegye) meghaladta az Mt-s foglalkoztatásban dolgozók száma az Szt-s foglalkoztatásban lévők számát, 2022-ben már minden vármegye esetében a Szt. szerint foglalkoztatottak voltak többen. Békés és Hajdú-Bihar vármegyékben az Mt-ben dolgozók száma meghaladta az Szt-ben dolgozók felét, amíg Heves és Komárom-Esztergom vármegyékben megközelítette azt. Azonban 2020-ban négy olyan vármegye volt, ahol nem történt Mt-s foglalkoztatás, 2021-ben már csak kettő, 2022-ben pedig már csak egy.⁶

⁶ Az Mt. szerinti foglalkoztatáshoz szükséges a foglalkozás-egészségügyi orvosi vizsgálat és javaslat a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló 33/1998.VI.24. NM rendelet alapján, amely rendelkezések mentén véleményt ad arról, hogy az adott munkakörben az adott személy foglalkoztatható-e.

Az, hogy egy adott személy mely jogviszonyba kerül foglalkoztatásba, azt az ide vonatkozó szabályozók, valamint a pénzügyi helyzetek határozzák meg az intézményeknél. Az ellenőrzések során többször volt tapasztalható, hogy a kapott forrás nem tette lehetővé a jogviszonyváltást (Szt. szerinti foglalkoztatásból Mt. szerinti munkavégzésbe), annak ellenére, hogy az adott foglalkoztatottak fejlődése ezt megengedte volna. A következő ábrán intézményi megbontásban kerülnek bemutatásra az adatok.

7. ábra: Tényleges foglalkoztatotti létszám átlaga intézményenként, 2022

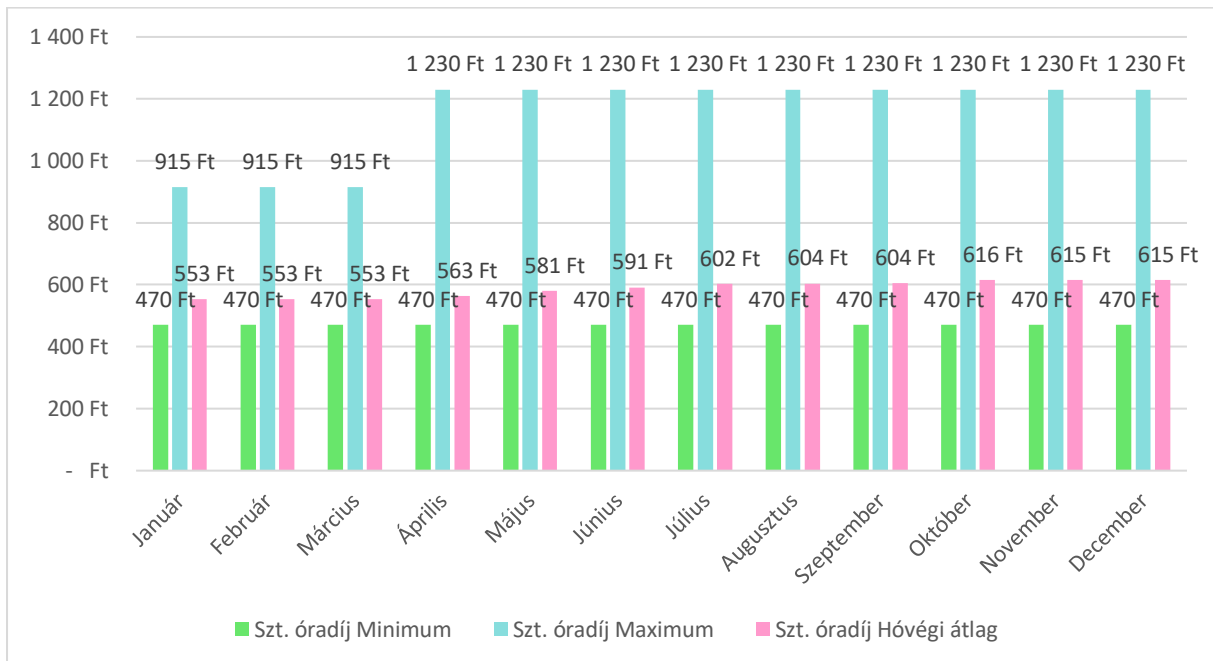
Az átlagos foglalkoztatotti létszámot intézményi szinten vizsgálva árnyaltabb képet kapunk, ugyanis 2022-ben a fejlesztő foglalkoztatást végző intézmények több, mint a fele, **34 intézmény foglalkoztatott Mt. szerinti jogviszonyban**. A 34 intézmény között még szerepel a „Kastély Otthon” Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Otthona és Rehabilitációs Intézménye is, amely ugyanakkor a fenntartóváltásnak köszönhetően 2022 márciusától már nem tartozik a Főigazgatóság intézményei közé (ennek megfelelően az intézmény esetében a diagramon szereplő értékek a januári és a februári hónapok átlagát jelentik). Amíg a tavalyi évben 7 intézmény is volt, ahol az **Mt-s foglalkoztatás meghaladta az Szt-ben dolgozók számát, 2022-ben ez a helyzet már csak 3 intézmény esetén állt fent** (Harmónia Integrált Szociális Intézmény, Békés Megyei Hajnal István Szociális Szolgáltató Centrum, Vakok Állami Intézete).

Továbbá vannak olyan intézmények is, ahol a munkaviszonyban dolgozók száma meghaladta a fejlesztési jogviszonyban foglalkoztatottak számának a felét. Ezek az intézmények a Békés Megyei Körös-menti Szociális Centrum, a Békés Megyei Szociális és Gyermekvédelmi Központ, a Bihari Egyesített Szociális Intézmény, a Belpátfalvai Idősek Otthona és Támogatott Lakhatás, a „Tóparti Otthon” Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Fogyatékosok Otthona és Rehabilitációs Intézménye, valamint a Vas Megyei Egyesített Szociális Intézmény.

Amíg 2021-ben 24 intézménynél, addig **2022-ben már csak 16 intézmény esetében nem történt Mt. szerinti foglalkoztatás**. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy a diagramon nem szerepelnek – külön felsorolásként - a 2022 novemberétől a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tiszaág Integrált Szociális Intézményt alkotó intézmények („Fenyves Otthon” Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Fogyatékosok Otthona, „Gólyafészek Otthon” Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Fogyatékosok Otthona, Jász-Nagykun-Szolnok Megyei „Angolkert” Idősek Otthona, Pszichiátriai Betegek Otthona és Rehabilitációs Intézménye), amelyek közül november előtt a „Fenyves Otthonban” és a „Gólyafészek Otthonban” sem volt Mt. szerinti foglalkoztatás. A diagramon az integrálódott intézmények január-októberi adatait a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Tiszaág Integrált Szociális Intézmény tartalmazza.

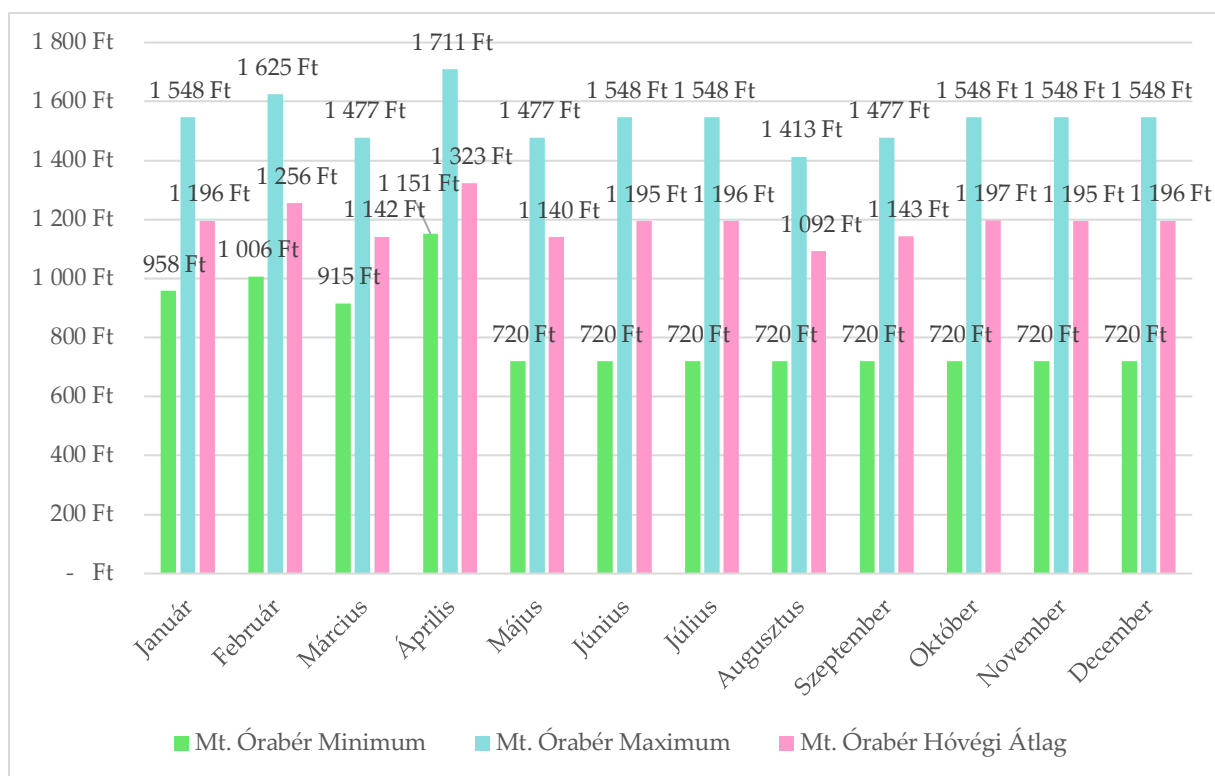
Több intézmény rendelkezik együttműködési megállapodással akkreditált foglalkoztatóval, amelynek következtében **a munkaviszonyra alkalmas személyek akkreditált foglalkoztatásban vesznek részt, ezért nincs ilyen típusú foglalkoztatási forma az intézményben, azonban vannak olyan intézmények, ahol az intézmény területén biztosítanak helyet akkreditált foglalkoztatóknak**.

A következő két ábrán az Szt. szerinti fejlesztési jogviszony és az Mt. szerinti munkaviszony órabérei követhetőek nyomon országos összesítésben.

8. ábra: A fejlesztési jogviszonyban kifizetett minimum és maximum óradíjak, valamint azok hóvégi átlaga, 2022

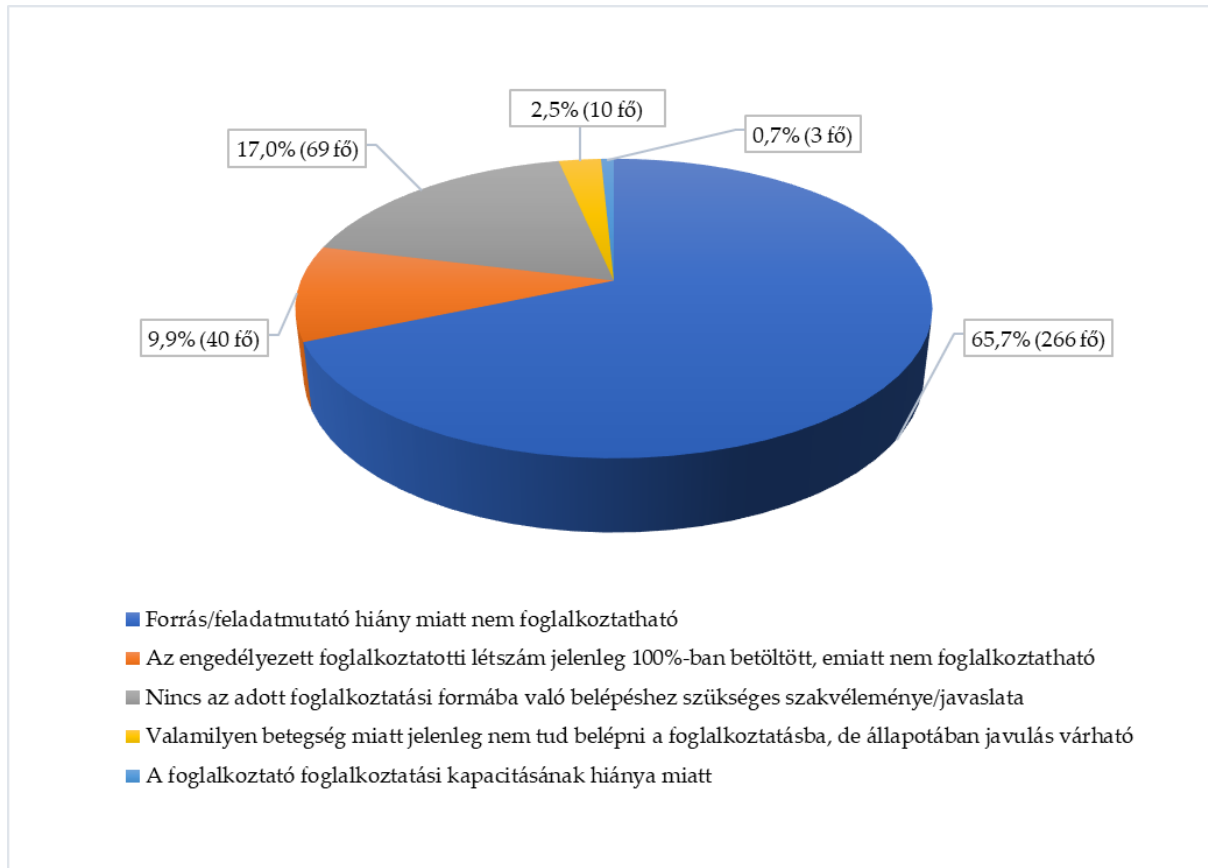
A fejlesztési jogviszony esetén a minimum óradíjak tekintetében nincs meglepetés, a legkisebb óradíj összege a meghatározott 470 Ft. A maximum óradíj esetében látható, hogy amíg januárban és március között a maximum kifizetés 915 Ft volt, addig az év hátralévő részében ez 1230 Ft-ra nőtt. Az átlag óradíjak tekintetében egy egész éves csekély növekedés figyelhető meg.

9. ábra: Az Mt. jogviszonyban kifizetett minimum és maximum óradíjak, valamint azok hóvégi átlaga, 2022

Mt. szerinti munkaviszony esetén hullámzó tendencia figyelhető meg egész évben minden kategória esetében. **A minimum órabérek egyik hónapban sem érik el a minimál órabért, amely a havibérből történő átváltással és a betegszabadsággal, táppénzes napokkal magyarázható,** valamint a kézi rögzítésből fakadó elutésekkel. Ennek ellenkezője figyelhető meg a maximum és az átlag órabérek tekintetében, ugyanis ezek minden hónapban meghaladják a minimál órabért. Fontos kiemelni, hogy májustól egy erős csökkenés figyelhető meg a minimum óradíjak tekintetében, ami vélhetően óraszám csökkenésre vezethető vissza.

A fejlesztő foglalkoztatást biztosító állami fenntartású intézmények számára 2020. évtől szükséges rögzíteni a SZIA felületen a fejlesztő foglalkoztatásra várakozó ellátottak számát. A bevonásra várakozás oka változó, lehet pénzügyi, fizikai, egészségügyi és technikai hiányosságra visszavezethető is.

10. ábra: Várakozók megoszlása, 2022. december 31-ei állapot (N=405 fő)

A 2022. évre vonatkozó december 31-ei adatok alapján elmondható, hogy az év végén országshozta **405 fő várakozott fejlesztő foglalkoztatásba történő bevonásra valamilyen okból kifolyólag. A 2021. évhez viszonyítva 100 fővel nőtt a várakozók száma, ez 24,7%-os növekedést jelent.** Arányaiban vizsgálva elmondható, hogy a várakozók legnagyobb hányada, **65,7%-a forrás/feladatmutató hiány miatt nem volt foglalkoztatható.** A várakozók 17%-a foglalkoztathatóságra vonatkozó szakvélemény hiánya miatt nem tudott belépni a foglalkoztatásba, továbbá a várakozók 9,9%-a a működési engedélyben meghatározott engedélyezett létszám 100%-os kihasználtsága okán nem kerülhetett bevonásra. A foglalkoztatásba történő bevonás a várakozók 2,5%-ánál ideiglenesen betegség miatt nem tudott megvalósulni december hónapban. Továbbá az elmúlt évektől eltérően a várakozás okai között a foglalkoztató foglalkoztatási kapacitásának hiánya is megjelent 2022. évben. Az év végén a várakozók 0,7%-a, 3 fő nem tudott belépni ebből kifolyólag a fejlesztő foglalkoztatásba.

2022-ben a 2023. évi FFR programra benyújtott pályázatok során 24 intézmény szeretett volna létszámot bővíteni 2023. évre, azonban az összes várakozó személy bevonására a támogatási összeg kötöttsége miatt nem kerülhetett sor.

A 2022-es évről elmondható (2022. július 1-jei adatok alapján), hogy 15 vármegyét érintően 28, a Főigazgatóság fenntartása alatt álló szociális szolgáltatást nyújtó intézmény esetében volt jelen valamilyen akkreditált foglalkoztató. Az akkreditált foglalkoztatók jelenléte a jogalkotói szándékkal megegyezően segíti az intézményben lakó, a nyílt munkaerő-piaci integrációra megfelelő felkészítés és folyamatos mentorálás mellett alkalmas megváltozott munkaképességű ellátottak elhelyezkedését.

Akkreditált foglalkoztatók	Megyék száma	Intézmények száma	Intézményi foglalkoztatottak száma
"Jót s jól" a Szatmári Kistérségben Egyesület	1	1	43 fő
ERFO Közhasznú Nonprofit Kft.	9	10	250 fő
FŐKEFE Közhasznú Nonprofit Kft.	1	1	91 fő
FŐNIX MMK Nonprofit és Közhasznú Kft.	3	3	148 fő
KÉZMŰ Közhasznú Nonprofit Kft.	13	19	805 fő
Védett Műhely Nonprofit Közhasznú Kft.	1	3	72 fő
Mozgássérült Emberek Önálló Élet Egyesülete	1	1	3

3. táblázat: Főigazgatóság által fenntartott intézmények akkreditált foglalkoztatókkal való érintettsége, 2022. július 1-jei adatok alapján

A fenti táblázatban szereplő akkreditált foglalkoztatói jelenlét a 2022. július 1-jei adatokat tükrözi, amely alapján elmondható, hogy a Főigazgatóságnak több akkreditált foglalkoztatóval is áll fent megállapodása. Az intézményi ellátottak a KÉZMŰ Közhasznú Nonprofit Kft., az ERFO Közhasznú Nonprofit Kft., a FŐKEFE Közhasznú Nonprofit Kft., a Védett Műhely Kft., a FŐNIX MMK Nonprofit és Közhasznú Kft., a „Jót s Jól” a Szatmári Kistérségben Egyesület, és a Mozgássérült Emberek Önálló Élet Egyesülete foglalkoztatónál dolgozhatnak akkreditált foglalkoztatás keretén belül. A legtöbb vármegyében és intézménynél, illetve azok telephelyein jelen lévő akkreditált foglalkoztató a KÉZMŰ Közhasznú Nonprofit Kft., ahol az akkreditált foglalkoztatóknál foglalkoztatott, intézményben élő személyek száma meghaladja a 800 főt. A táblázatban nem szerepel, de az év második felében a Főigazgatóság a „Szimbiózis” a Harmonikus Együtt-Létért Alapítvánnyal, valamint a

RÁNA Nonprofit Közhasznú Korlátolt Felelősségű Társasággal is kötött együttműködési keret-megállapodást.

A fejlesztő foglalkoztatás során a foglalkoztatottak elsősorban épületfenntartási feladatokat végeztek, ezért a leggyakoribb tevékenységi körök a zöldterület-kezelés és az általános épülettakarítás volt. Ezeket azonban az intézmények többsége kiegészíti valamilyen kézműves tevékenységgel, így a területek közötti átjárhatóság meg tud valósulni, amennyiben egy foglalkoztatottnak romlik az egészségügyi állapota, vagy monotonná válik számára a munka, akkor be tud csatlakozni más tevékenységbe.

2022-ben az ellátottak foglalkoztatása nagyarányban Szt. szerinti fejlesztési jogviszonyban (81%) valósult meg, kisebb részben Mt. szerinti munkaviszonyban (19%). Az év végi 49 intézményből 33 foglalkoztat Mt. szerinti jogviszonyban is, 16 intézményben nincs ilyen típusú foglalkoztatás. A jogviszony megválasztása azonban gyakorlatban inkább pénzügyi kérdés, mintsem szakmai.

A 2022. év végén 405 fő várakozott fejlesztő foglalkoztatásba történő bevonásra, akiknek több, mint a fele forrás/feladatmutató hiány miatt nem volt foglalkoztatható. A 2021. évhez viszonyítva 100 fővel nőtt a várakozók száma, ez 24,7%-os növekedést jelent.

2022-ben a Főigazgatóság 28 intézménye működött együtt valamelyik akkreditált foglalkoztatóval, amely 1412 intézményi ellátott rehabilitációs foglalkoztatásában való részvételét jelentette.

6. A feladatmutatóval és forrásfelhasználással kapcsolatos adatok bemutatása

2022-ben 3 102 258 feladatmutató⁷ teljesült. A 2021-es évhez képest 276 595 feladatmutatóval, amíg a 2020-as évhez képest 475 515 feladatmutatóval került kevesebb teljesítésre, melyet nagyban meghatároztak az egyházi átadás okán távozott intézmények kiesett feladatmutatói⁸. Ettől függetlenül a fejlesztő foglalkoztatás lehetőségét biztosító intézmények esetében **2022-ben 8,7 %-os túlteljesítés tapasztalható az elvárt, ledolgozandó munkaórák számához képest.**

Összesítő tábla		
Teljesítendő feladatmutató	Ténylegesen teljesített feladatmutató	Teljesítési arány
2 852 311	3 102 258	108,7%

4. táblázat: Teljesített feladatmutatók megoszlása 2022. január 01 – december 31-e között

A forráshiány évek óta jellemző és kimutatható, az összesített adatok 2017 óta túlteljesítést igazolnak. A 2018-as évben 826 667, 2019-ben 369 932, 2020-ban 288 411, 2021-ben 238 438, amíg 2022-ben 249 947 feladatmutató egységnyi túlteljesítés volt tapasztalható.

2022-ben az intézmények 3.087.804.000, - Ft alaptámogatási összegben részesültek és a tárgyévi minimálbér növekedése okán költségvetési **kompenzáció került megállapításra 432.470.000, - Ft összegben**, így az éves támogatási keretösszeg 3.520.274.000, - Ft-ra emelkedett az 52 intézmény esetén, akik közül év közben többen fenntartóváltással voltak érintve. Az emelkedés következtében az egy feladatmutatóra jutó fajlagos támogatás összege 1.041, - Ft-ról 1.230, - Ft-ra változott.

Az egész évet figyelembe véve 3.559.627.349, - Ft forrás került felhasználásra az intézmények részéről a fejlesztő foglalkoztatáshoz kapcsolódóan.

Az Intézmények a fejlesztő foglalkoztatás által **94.453.181, - Ft bevételre** tettek szert a 2022. évben. A bevételek közel 95,2%-át, 89.963.766, - Ft-ot visszaforgatták a fejlesztő foglalkoztatás fejlesztése céljából.

⁷Feladatmutató: fejlesztő foglalkoztatás esetén az egy foglalkoztatott által ledolgozott egy munkaóra.

⁸ Az egyházi átadással érintett intézmények esetén arányosításra kerültek a teljesítendő feladatmutatók időarányosan, azonban ez minimális torzításhoz vezethet.

Az 52 intézmény alaptámogatási összege a kompenzációval kiegészülve az év elején 3.520.274.000, - Ft volt. Az egy feladatmutatóra jutó támogatás összege 1.041, - Ft-ról 1.230, - Ft-ra változott.

Az intézmények a folyósított támogatási összegén felül 16.046.674 Ft forrást biztosítottak a fejlesztő foglalkoztatásra.

4 intézménynél nem került felhasználásra maradéktalanul a megállapított támogatási összeg.

A foglalkoztatás fajlagos költsége nagyjából 1 millió Ft volt a korábbi évhez hasonlóan, azonban intézményenként nagy eltérések mutatkoznak, amelynek számos szakmai oka lehet.

Az intézmények a fejlesztő foglalkoztatásból származó bevétel 95,2%-át visszaforgatták vissza fejlesztő foglalkoztatásba, azaz 89.963.766, - Ft-ot.

7. A foglalkoztatáshoz kapcsolódó egyéb pénzügyi elemek

7.1. Segítők elszámolása

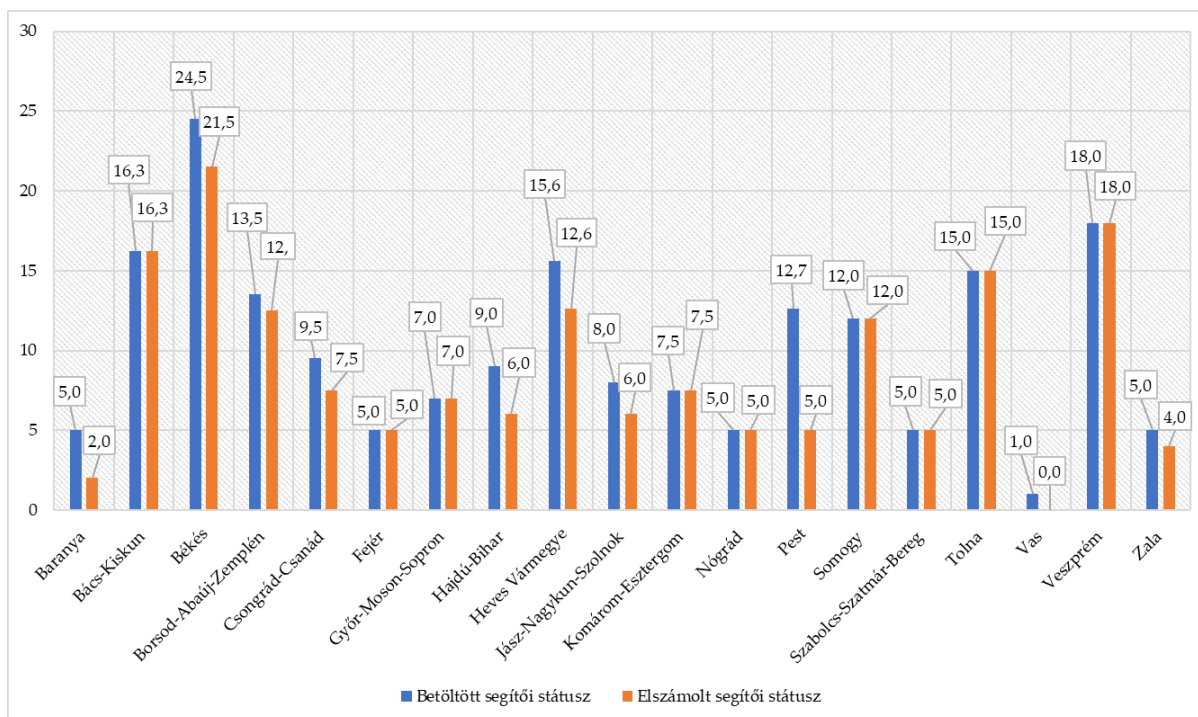
A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet alapján **50 fő foglalkoztatottra minimum 2 fő segítő szükséges, azonban a foglalkoztatottak szükségleteit, a foglalkoztatás helyszíneit, valamint a végzett feladatokat figyelembe véve országosan több, mint másfélszer több segítő alkalmazása volt szükséges a 2022-es évben.**

2022.12.31.	Tényleges foglalkoztatotti létszám (fő)	Jogszabályban minimum létszámként előírt segítő (fő)	Tényleges segítői létszám (fő)
Segítő	3.000	120	194,5

5. táblázat: Segítők tényleges létszáma a tényleges foglalkoztatotti létszámhoz viszonyítva 2022. év decemberében

A jogszabály nem foglalkoztatási helyszínenként adja meg a segítői létszám minimumát, hanem a foglalkoztatottak számához, amely főleg az integrált és egyesített intézmények esetében **nem életszerű, hiszen egymástól nagy távolságra lévő telephelyeken történik a szolgáltatás biztosítása, így a minimum segítői létszámot az intézmények nagy része meghaladja.** A helyszíneken kívül a tevékenységi körök, illetve a foglalkoztatotti csoport alapján is nagy eltérések vannak. **A kevésbé jó egészségi állapotban lévő foglalkoztatottak esetén nagyobb figyelem szükséges, továbbá vannak olyan tevékenységek, amelyek csak folyamatos felügyelet mellett láthatók el a munkavédelmi előírások, és a biztonságos munkavégzés biztosítása érdekében.**

2022. decemberében a segítők bérének és egyéb járulékainak valamivel több, mint 86%-át támogatás terhére számolták el az intézmények. A teljes segítői létszám 9 megyében került elszámolásra és **10 megyében a segítők bérének egy része intézményi költségvetésből került finanszírozása** vélhetően annak érdekében, hogy minél több foglalkoztatottat tudjanak bevonni a munkavégzésbe.

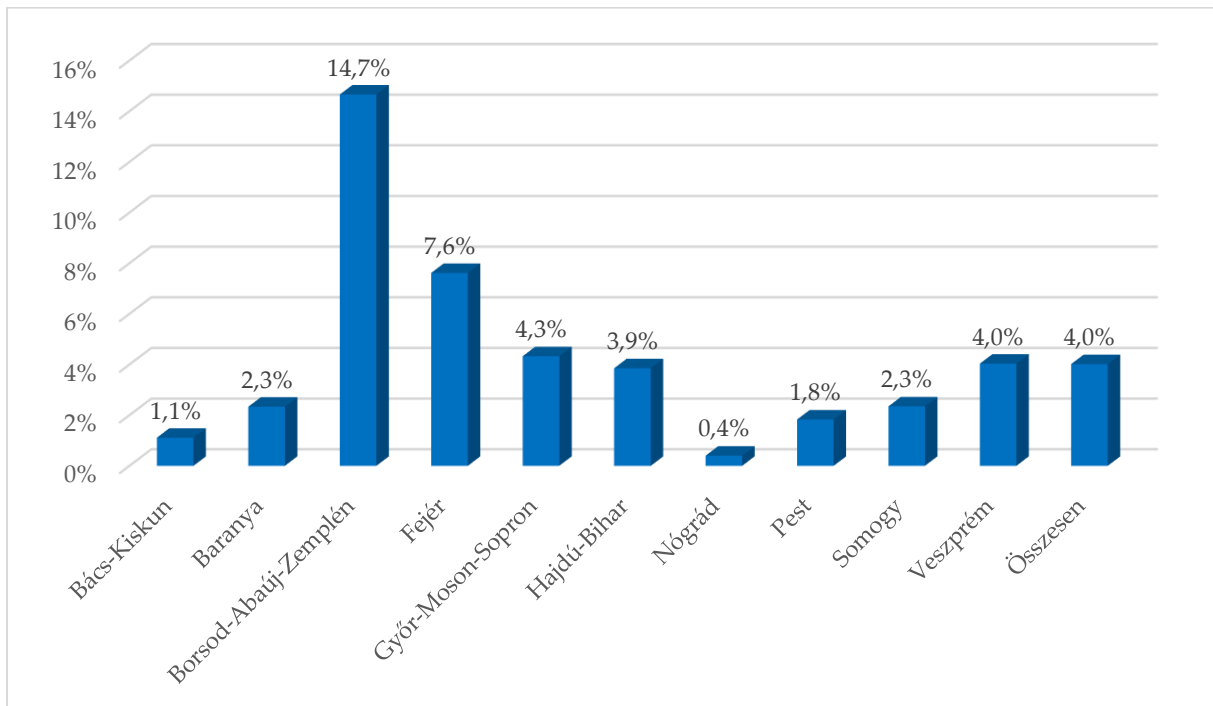
11. ábra: Segítői státuszok 2022. év decemberében vármegyei bontásban (N=194,5)

A 2020. évhez képest főképpen azon megyékben csökkentek a segítői létszámok, melyek esetében az egyházi átadással érintve voltak intézmények. Továbbra is magas létszámban vannak jelen a segítő a foglalkoztatásban, mely indokolt, hiszen a foglalkoztatotti kört szükséges megfelelően támogatni, mentorálni. **A segítőik leterheltsége azonban így is jelentős**, hiszen egy foglalkoztatáson belül több tevékenységi körben, adott esetben többféle célcsoport bevonásával is helyt kell állnia az adott személynek, amihez megfelelő képességgel és készséggel kell rendelkeznie, továbbá az adminisztrációs háttérrel is nekik kell biztosítani a szolgáltatáshoz. A segítőik egymás kiségitését is tudják ezekben az esetekben alkalmazni, de idővel szükséges a segítői szakma képzési módszerének a kialakítása, hogy megfelelő minőségű és mennyiségű utánpótlás álljon rendelkezésükre az intézményeknek.

7.2. Felhalmozási kiadások

2022-ben 39 kérelem kapott főigazgatói engedélyt, amely 15 vármegyéből és 28 intézménytől érkezett. A tavalyi évben három csoportra oszthatóak az átcsoportosítási igénylések, leltárköteles, és / vagy 200.000, - Ft feletti tárgyi eszköz beruházásra (K6. kiemelt előirányzatra); dologi kiadásokra (alapanyagok, nem leltárköteles eszközök, a foglalkoztatási helyszínek után felmerülő üzemeltetési költségek részarányosított összegére (K3. kiemelt előirányzatra)), valamint munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adóra (K2. kiemelt előirányzatra); felújításra (K7. kiemelt előirányzatra, viszont K6. kiemelt előirányzatra is történt átcsoportosítás). Egy kérelem belül több átcsoportosítás is kezdeményezhető különböző kiemelt

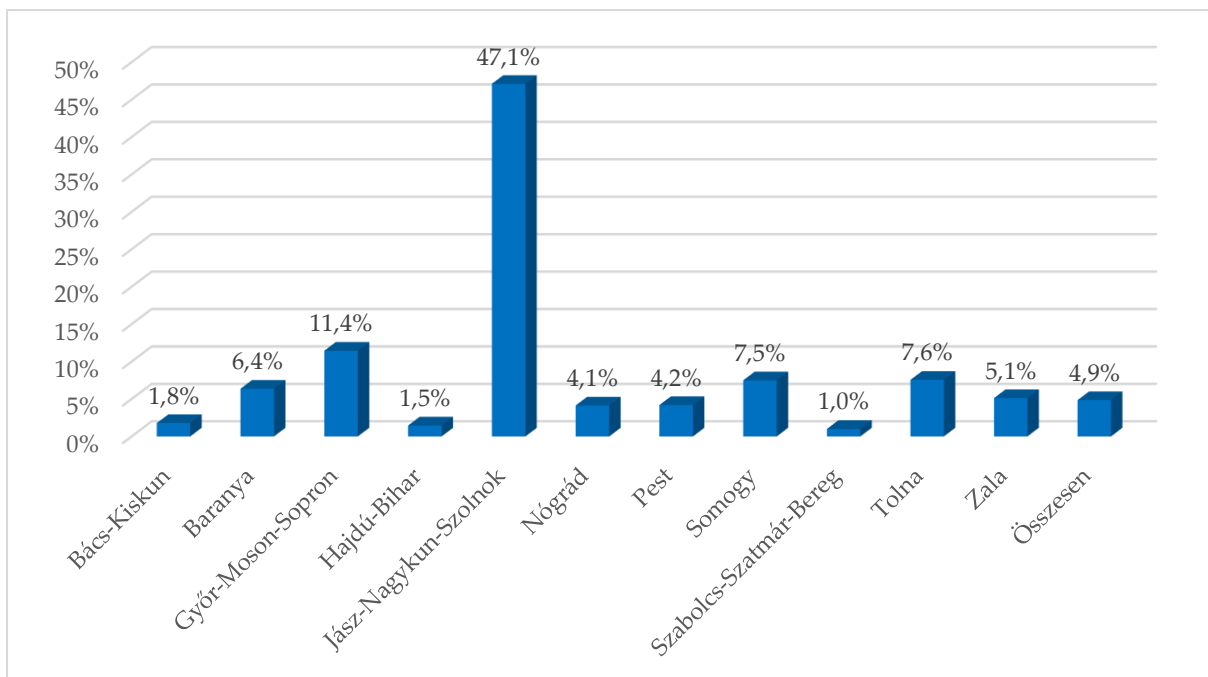
előirányzatokra, ezért az intézmények több kategóriában is kimutatásra kerültek vármegyei szinten.

12. ábra: Leltárköteles, és / vagy a 200.000, - Ft feletti tárgyi eszköz beruházások aránya a támogatási összeghez mérten vármegyei szinten (N=16)⁹

A tavalyi évben 16 intézmény kapta meg a főigazgatói engedélyt a leltárköteles, és / vagy a 200.000, - Ft feletti tárgyi eszköz beruházásra, amely a K6. Beruházások kiemelt előirányzatra irányult. **A 2022. évben összesen 64.927.436, - Ft értékben valósult meg ilyen típusú beszerzés.** Az év során 4 intézmény kétszer is vásárolt leltárköteles, és / vagy nagy értékű eszközt, így összesen 20 alkalommal került sor átcsoportosításra leltárköteles eszköz, és /vagy 200.000, - Ft feletti érték miatt. **Jellemzően 200.000, - Ft feletti összeg esetén fűnyíró traktort; elektromos égető kemencét; ágaprító gépet; ipari, félipari mosógépet szereztek be az intézmények, azonban voltak különleges vásárlások is, mint a hímzőminta tervező szoftver és a gombaház gépészet beszerzése.** A leltárköteles eszközöket tekintve többnyire bútorok, varrógépek kerültek vételezésre.

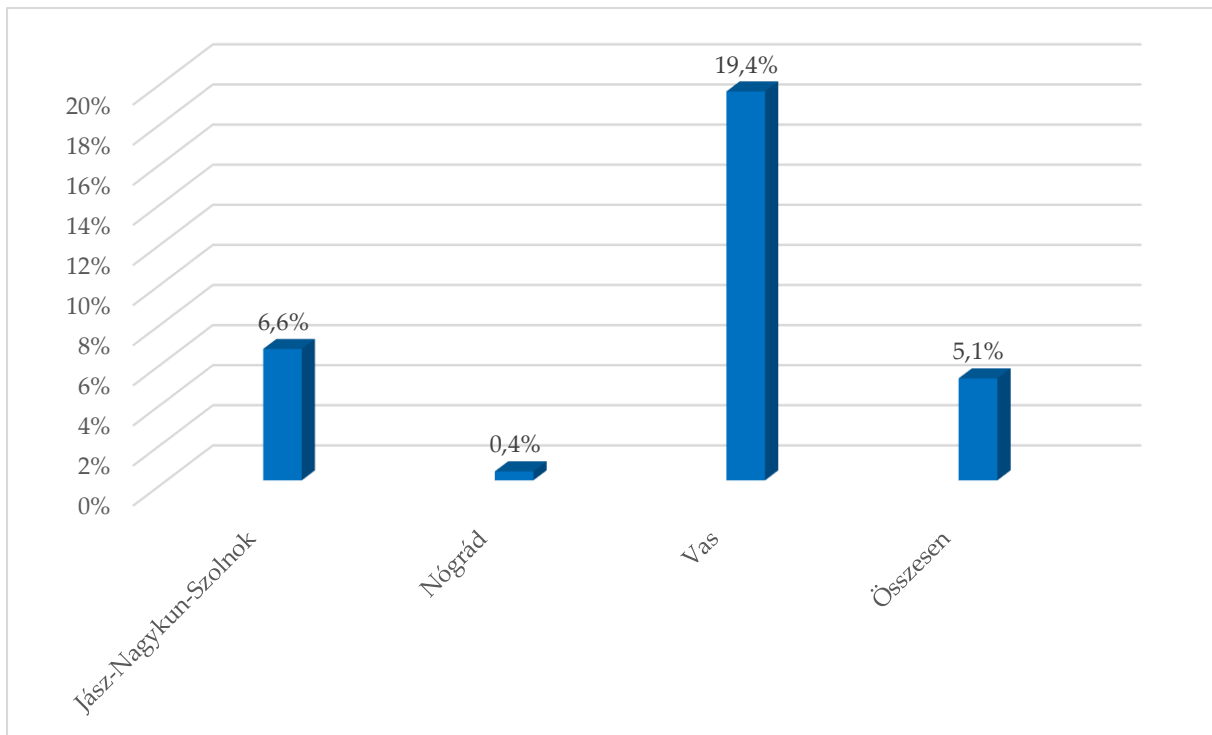
⁹ Az ábrán csak a felhalmozással érintett vármegyék szerepelnek.

13. ábra: Dologi kiadások miatti beruházások, valamint munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó átcsoportosítás aránya a támogatási összeghez mérten vármegyei szinten (N=14)¹⁰

A 2022. évben 14 intézmény kért átcsoportosítást K2. Munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó, valamint K3. Dologi kiadások kiemelt előirányzatokra, **összesen 53.019.829, - Ft értékben**. A tavalyi évben 2 intézmény kétszer, amíg 1 intézmény háromszor élt a lehetőséggel, így összesen 18 alkalommal. A 14 intézmény közül 2 volt olyan, aki nagy értékű eszközbeszerzésre és a fent említett előirányzatokra történő átcsoportosításra is kért engedélyt. **Az intézmények elsősorban üzemeltetési költségekre, alapanyagokra (pl. cérna, textília, máz, öntőmassza, vetőmag), valamint kis értékű tárgyi eszközökre (pl. takarítókocsi, kézikocsi) fordították az átcsoportosított támogatási összegüket.**

¹⁰ Az ábrán csak a felhalmozással érintett vármegyék szerepelnek.

14. ábra: Felújítási kiadások aránya a támogatási összeghez mérten vármegyei szinten (N=4)¹¹

A tavalyi évben 4 intézmény kért átcsoportosítást K6. Beruházások és K7. Felújítások kiemelt előirányzatokra felújítás miatt, **összesen 8.467.712 Ft, - Ft értékben. A 4 intézmény fóliasátorra, üvegházra, valamint a foglalkoztató helyiség felújítására kapott átcsoportosítási engedélyt. 1 olyan intézmény volt, aki mindhárom kategóriában nyújtott be kérelmet.**

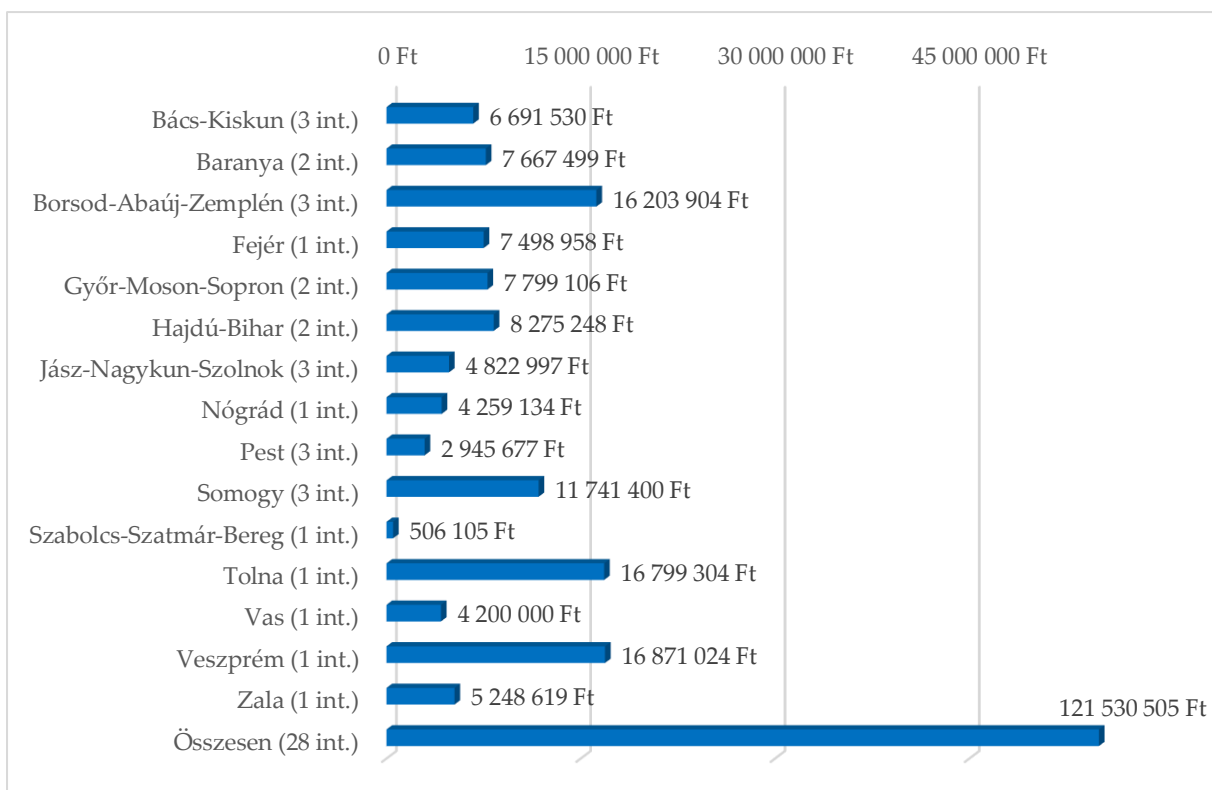
A 2022. évben összesen 121.530.505, - Ft értékben valósult meg beruházás. Ez 70.532.124 forinttal több a 2021. évi felhalmozási kiadásokhoz képest, 91.066.297 forinttal magasabb a 2020. évi investálás összértékéhez viszonyítva és 80.662.041, - Ft-tal a 2019. évi adathoz mérten. **Ez a magas összeg egyrészt a tavaly bevezetett Eljárásrend miatt figyelhető meg, mivel a jelenleg érvényben lévő rendelkezés szerint kell eljárni a dologi és a beruházási kiadásokra vonatkozó átcsoportosítások kapcsán, amely a kis, és nagy értékű tárgyi eszközök beszerzésén túl kiter a TEÁOR szám szerinti leltárköteles eszközök és alapanyagok megvételére, valamint a foglalkoztatási helyszínek után felmerülő üzemeltetési költségek részarányosított összegének elszámolására is.**

A három éve bevezetésre került „Fejlesztő Foglalkoztató Intézmények Támogatásának 2021. évi Reformja” program megváltoztatta az intézmények támogatási összegének megállapítását, hiszen olyan intézmények részesültek nagyobb arányú támogatásban, ahol a reális, átlátható szakmai célok mellett a pénzügyi tervek is alátámasztásra kerültek. Ezt elősegítette a 2022-ben bevezetett

¹¹ Az ábrán csak a felhalmozással érintett vármegyék szerepelnek.

negyedéves tervező a SZIA felületén, ahol az intézmények betervezik az adott év támogatási összeg reális és arányos felhasználását, ezáltal tervezhetőbbé válnak az átcsoportosítások.

Jellemzően ősszel és télen kerül benyújtásra a legtöbb átcsoportosítási kérelem, 2022-ben a legelső főigazgatói jóváhagyás április 20-án kelt, amíg a legutolsó december 21-én. Az átcsoportosítás és a nagy értékű tárgyi eszköz beszerzés az év folyamán több alkalommal is megvalósulhat, azonban az éves összeg egy foglalkoztató esetében sem haladhatja meg az adott évi támogatás 30%-át. **A rendelkezésre álló forráshoz képest 3,5%-a felhalmozási célú kiadás, amely még mindig csekélynek mondható.**

15. ábra: Felhalmozási kiadások vármegyénként összesen¹², 2022

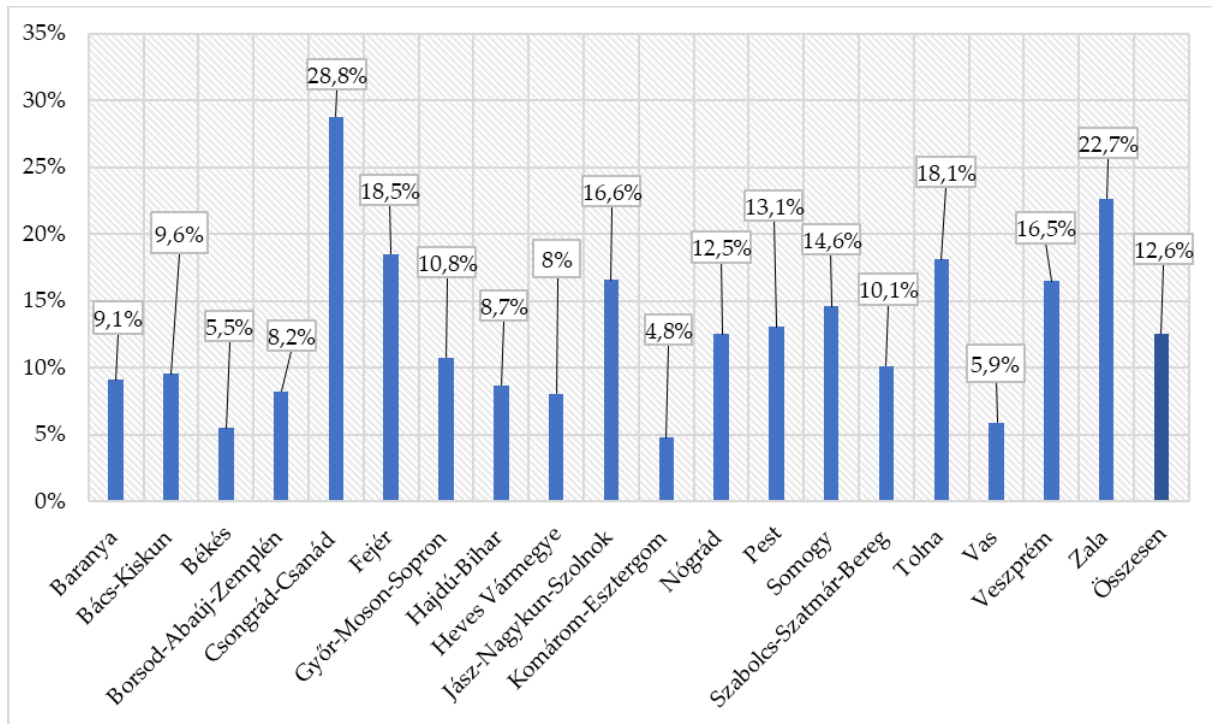
Ahogy a tavalyi évben, idén is Veszprém vármegye költött legtöbbet beszerzésre, azonban Tolna és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyék is közel hasonló összegben kértek átcsoportosítást.

7.3. Dologi kiadások

A dologi kiadások kapcsán az látható, hogy az intézmények a ténylegesen felhasznált támogatási összeghez mérten **átlagosan 12,6%-ot használtak fel ilyen irányba, amely 445.397.370, - Ft.** A dologi kiadásokat az egyes intézményekben zajló tevékenységi

¹² Az ábrán csak a felhalmozással érintett vármegyék szerepelnek.

körök és azok eszközigényei, a telephelyek és foglalkoztatottak számai is befolyásolják a közüzemi díjakon kívül.

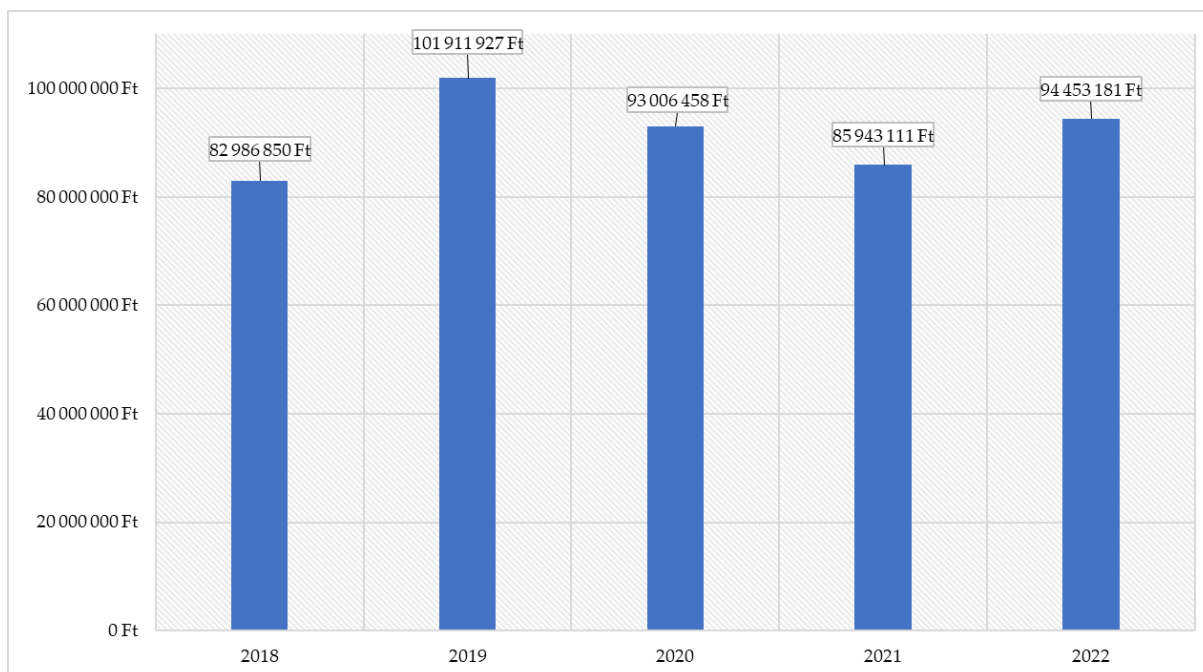

16. ábra: Dologi kiadások aránya a ténylegesen felhasznált támogatási összeg százalékában vármegyei szinten, 2022

Kiemelkedő Csongrád-Csanád vármegye, amely 2022-ben is a legnagyobb arányban költött dologi kiadásokra a ténylegesen felhasznált támogatási összeghez mérten (2020-ban 23,4%, 2021-ben 28,1%), ugyanakkor Fejér, Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy, Tolna, Veszprém és Zala vármegyékhez tartozó egyes intézmények is viszonylag nagy arányban használták fel a rendelkezésükre álló forrást dologi kiadásokra.

7.4. Bevétel

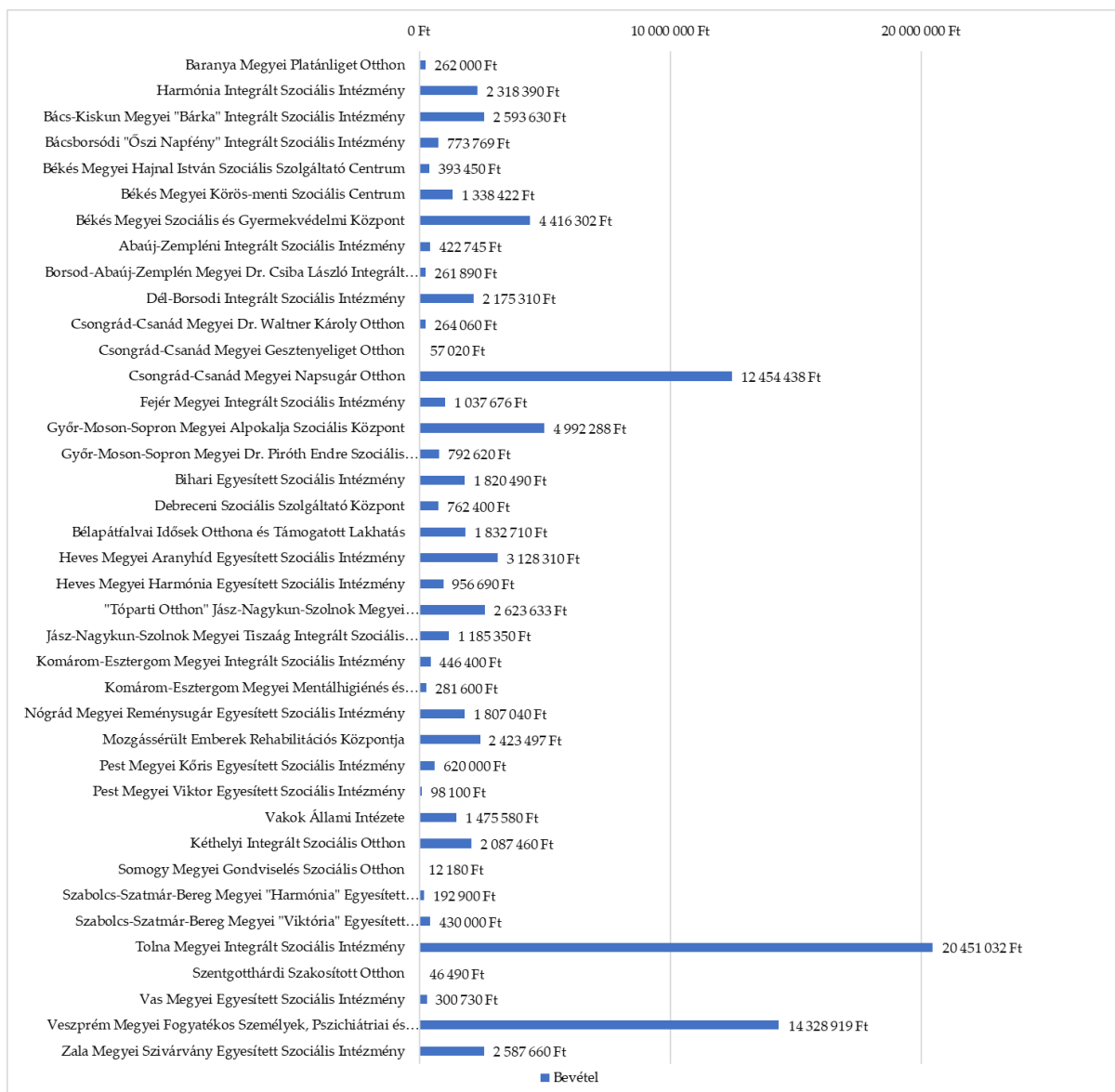
A Főigazgatóság fenntartásában működő fejlesztő foglalkoztató intézmények a foglalkoztatási támogatás mellett a termékértékesítésből szerzik bevételeiket. 2019-ben kiemelkedő bevételre tettek szert az intézmények, mivel ez volt az az év, amikor még Magyarországon nem terjedt el a COVID-19 járvány, ezért szabadon tudták értékesíteni termékeiket piacokon, vásárokon, boltokban, új piacok felkeresésével foglalkoztak, valamint több bedolgozói munkát vállaltak. A vírushelyzet átalakította az intézmények bevételi forráslehetőségeit, hiszen kevesebb lehetőség volt 2020-ban és 2021-ben a fejlesztő foglalkoztatásban készült áruk eladására.

17. ábra: A fejlesztő foglalkoztatás során keletkezett bevételek 2018, 2019, 2020, 2021, 2022

2021 után a járványügyi szabályozások enyhülésével és a különböző árusítási lehetőségek megnyílásával a tavalyi évhez képest valamelyest növekedtek az intézmények bevételei. 2022-ben 39 intézmény tett szert bevételre összesen 94.453.181, - Ft értékben, ez közel 9 millió forinttal több, mint a 2021-es országos intézményi bevétel.

A 2022-ben keletkezett bevételek intézményi szinten kerültek lebontásra, amely alapján eltérések láthatóak a különböző intézmények között. Ez a különbség a foglalkoztatotti létszámtól, a gazdasági helyzettől, a környezettől, a végzett tevékenységi körtől és a bedolgozói munkalehetőségtől függ. Ebből is adódik, hogy a 49 intézményből 10 intézmény nem termel bevételt, mivel olyan tevékenységi körben dolgoznak a foglalkoztatottak, amelyek esetében nincsen kézzelfogható eredmény, ilyen a zöldterület-kezelés, az építményüzemeltetés, az általános épülettakarítás, az egyéb takarítás, az m.n.s. egyéb személyi szolgáltatás, az egyéb vendéglátás, az egyéb m.n.s. feldolgozóipari tevékenység.

18. ábra: A fejlesztő foglalkoztatás során keletkezett bevételek intézményenként¹³, 2022

A 2022-es adatok alapján elmondható, hogy 7 megye tett szert 5 millió forintot meghaladó bevételre, amelyből 3 megye tudott ismét 10 millió forint felett teljesíteni. Ezen felül a bevételt termelő 39 intézmény közül 3 intézmény büszkélkedhetett 10 millió forint feletti bevétellel, a Tolna Megyei Integrált Szociális Intézmény közel 20,5 millió forintot, a Veszprém Megyei Fogyatékos Személyek, Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Integrált Intézménye közel 14,5 millió forintot, amíg a Csongrád-Csanád Megyei Napsugár Otthon bevétele megközelítette a 12,5 millió forintot. A Tolna Megyei Integrált Szociális Intézményben a magas eredményt a 2016-ban létrehozott, Szekszárd belvárosában lévő Csip-Csip Kézműves Termékek Boltja is hozza, ahol a fejlesztő foglalkoztatás során készült egyedi termékek kerülnek eladásra, mint ágyneműk, rongyszőnyegek, textilárúk, lakásdekorációk, gyertyák és ajándéktárgyak. A második legtöbb bevételt hozó intézmény a Veszprém Megyei

¹³ Az ábrán csak a bevétellel érintett intézmények szerepelnek.

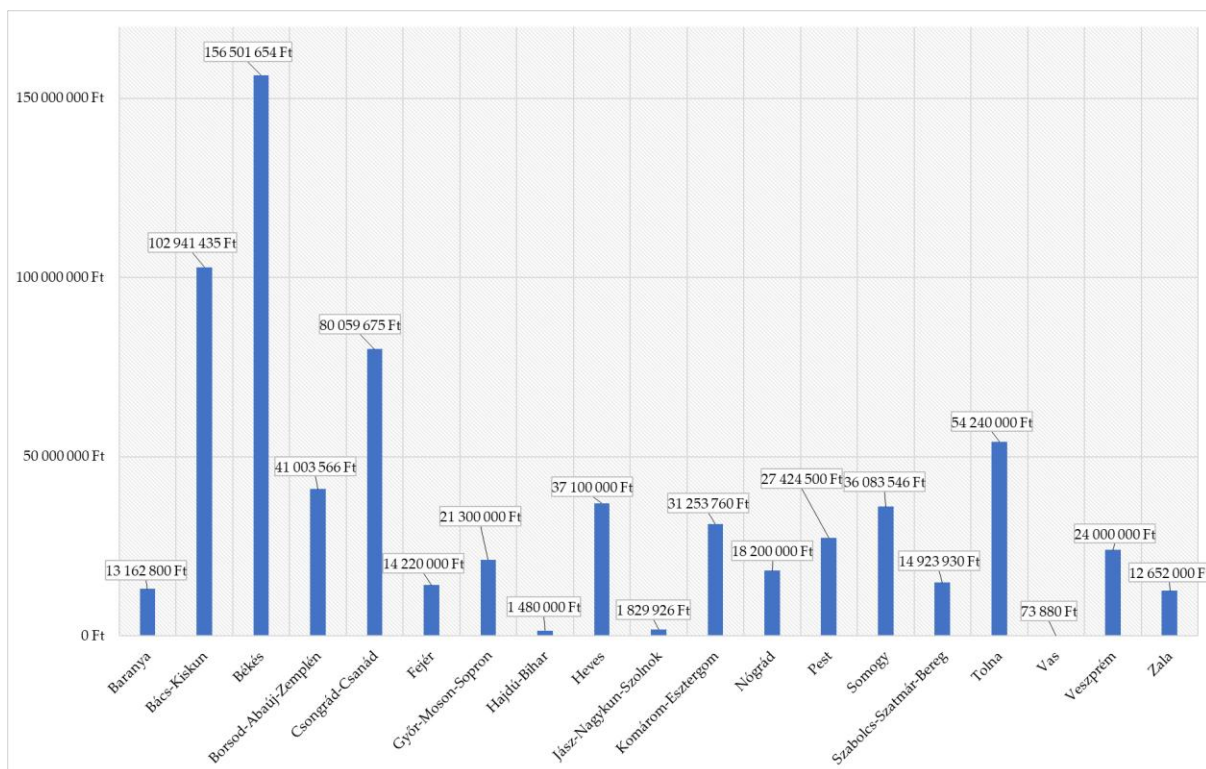
Fogyatékos Személyek, Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Integrált Intézménye, ahol országos szinten a legmagasabb a fejlesztő foglalkoztatásban lévő ellátottak száma, ezáltal több olyan tevékenységi kört végezhetnek, amely által piacorientált termékeket tudnak előállítani. A saját termékeik értékesítésén túl bizományi értékesítését végeznék a társintézmények által gyártott termékekből, valamint bedolgozói munkákat látnak el. A Csongrád-Csanád Megyei Napsugár Otthonban a foglalkoztattak magas számban irodai papíráru gyártását végzik bedolgozói munka keretében, ennek érdekében két Kft.-vel szerződött az intézmény, így a kész papíráruk az értékesítéséből is részesülnek.

2022-ben 10 intézmény nem termelt bevételt. **Azok az intézmények, amelyek nem, vagy kevés bevételt termelnek, jellemzően olyan tevékenységi körökben foglalkoztatnak fejlesztő foglalkoztatás keretében, amelyek elsősorban megtakarítást eredményeznek a végzett tevékenységi körökkel.**

A fejlesztő foglalkoztatás során keletkezett bevételeket az intézményeknek lehetőségük van visszaforgatni, ezt 2022-ben 37 intézmény tette meg, ebből maradéktalanul 30 intézmény, nem teljesen forgatta vissza 5 intézmény, 2 intézmény pedig egyáltalán nem. Ezáltal a bevételek közel 95,25%-a (94.453.181, - Ft) került visszaforgatásra. A visszaforgatás lehetőségéről az intézmények saját hatáskörben döntenek, ennek mentén a fejlesztő foglalkoztatás során használt alapanyagokra, a munkavégzés során alkalmazott eszközökre, szerszámokra, azok javításaira és karbantartásaira, a foglalkoztatottak és segítői bérek pótlására, valamint az intézménynél felmerült egyéb költségekre tudják hasznosítani.

7.5. Megtakarítás

A fejlesztő foglalkoztató intézmények költségcsökkentést a bevétel mellett megtakarítással képesek elérni, amelyet 2020-tól tudnak rögzíteni havonta a SZIA felületén. 2022-ben 40 intézmény jelezte a megtakarított összeget, amely 7 intézménnyel kevesebb a 2021-es adathoz (47 intézmény) viszonyítva. Azonban az elmúlt két év összehasonlítása nem releváns, mivel több olyan intézmény volt, akik megtakarításaikat nem dokumentálták, továbbá 2022-ben a fenntartóváltással érintett intézmények megtakarításairól nem áll rendelkezésre egy teljes év. **2022-ben a fejlesztő foglalkoztatás keretében végzett tevékenységekből összesen 688.450.672, - Ft tartaléka keletkezett a 40 intézménynek.** 2022-ben vármegyei és intézményi szinten is Békés vármegye (156.501.654, - Ft) és a Békés Megyei Hajnal István Szociális Szolgáltató Centrum (96.056.781, - Ft) emelkedett ki.

19. ábra: A fejlesztő foglalkoztatás során keletkezett megtakarítások intézményenként, 2022

20 millió forint feletti megtakarítást 11 intézmény tudott elérni a fejlesztő foglalkoztatás által. **A legtöbb megtakarítást a foglalkoztatottak által kiváltott munkaerő (parkgondozás, mosoda, konyha, takarítás, karbantartás, portaszolgálat), és a megtermelt zöldségek és gyümölcsök konyhai bevételezése, valamint felhasználása eredményezte.**

A foglalkoztatási helyszínek közötti távolság, a célcsoport egészségi állapotában lévő eltérés, továbbá a különböző tevékenységi körök is a magasabb segítői létszámot indokolják az egyén fejlesztése, és a biztonságos munkavégzés biztosításának érdekében.

28 intézmény 121.530.505, - Ft értékben valósított meg felhalmozási célú kiadást a foglalkoztatás fenntartása, továbbá fejlesztése érdekében. Az intézmények átlagosan 12,6%-ot használtak fel dologi kiadásokra az éves támogatási összeghez mérten, amely magasabb az előző évhez képest.

39 intézmény összesen 94.453.181, - Ft bevételre tett szert, 10 intézmény nem termelt bevételt, azonban 3 intézmény tudott 10 millió forint feletti bevételre szert tenni.

40 intézmény 688.450.672, - Ft értékben takarított meg forrást a foglalkoztatással.

8. Összegzés

Ahogy a beszámolóból is érzékelhető, **ahány helyszín, annyiféle foglalkoztatás történik a gyakorlatban**, így nehéz az egymással történő összehasonlítás akár intézményi szinten is. **A foglalkoztatás azonban mindenhol biztonságot, kiszámíthatóságot, közösséget, sikerélményt, a képességek szinten tartását, és fejlődést biztosít az ellátottak számára.**

Az intézményekben történő **fejlesztő foglalkoztatás az ellátottak, az intézmény, és a gazdaság számára is kiemelkedően fontos.** Az ilyen típusú foglalkoztatásban részt vevők jelentős része egészségi állapotából kifolyólag nem tud sem az akkreditált foglalkoztatásba, sem a nyílt munkaerő-piacra lépni, így **számukra ez az egyetlen esély a foglalkoztatásra. A fejlesztő foglalkoztatásra szükség van, 2022-ben 100 fővel (összesen: 405 fő, 24,7%-os növekedés) több ellátott szeretett volna fejlesztő foglalkoztatásban részt venni, mint 2021-ben, évről évre növekszik ez a szám.**

Mindenképpen kiemelendő, hogy a fejlesztő foglalkoztatás egy **összetett terület, nem csak szociális szakmai ismeretekre van szükség, hanem pénzügyire és gazdaságra is egyaránt.** A fejlesztő foglalkoztatást gondos pénzügyi tervezés és utánkövetés nélkül nem lehet szakmailag, a foglalkoztatottak érdekeit szem előtt tartva jól megvalósítani, hiszen a foglalkoztatásba bevonható személyek száma, az óraszám, az óradíj, a megvásárolható alapanyagok és tárgyeszközök mind a támogatási összeg tervezésétől és felhasználásától függenek.

2022-ben a fenntartóváltások és az integráció miatt 49 fejlesztő foglalkoztatást végző intézmény adta be programját (az integrálódott intézmények külön is beküldték programjaikat) a 2023-ra meghirdetett FFR programra, ahol az igényelt támogatási összeg **4.169.808.260, - Ft volt, amely a 2022. évi támogatási összeg 121 százaléka. A megküldött szakmai dokumentumokat és a forrásigényeket egy, a Főigazgatóságon belül, különböző szakterületek munkatársait bevonva felállított bíráló bizottság vizsgálta meg.**

A 2023. évi támogatás felhasználására vonatkozóan a bizottság támogatási elveket **határozott meg az egységesebb elszámolás érdekében. A támogatási elvek kitértek többek között a fejlesztési jogviszonyban foglalkoztatott személyek óradíjának maximalizálására, az 1/2000. (I. 7.) SZCSM rendelet által előírt kötelező minimum segítői létszám elszámolására, valamint a fejlesztő foglalkoztatást érintő közüzemi díjak arányos elszámolására is.**

Ahogy a korábbi években, 2022-ben is **minimális, 3,5% körüli volt a felhalmozási kiadás és 12,6%-os a dologi kiadás, azonban a foglalkoztató helyiségek és eszközök**

állagának megőrzése, a meglévő vagy új tevékenységi körökhöz szükséges alapanyagok, eszközök beszerzése nehézkesen tud ilyen alacsony ráfordítással megtörténni. Kiemelendő, hogy az előző évekhez képest **nőtt a fejlesztési jogviszonyban állók aránya**, azonban ez nem feltétlenül az ellátottak egészségi állapotával magyarázható, hanem azzal, hogy az Mt-s **minimálbért a feladatmutatóra jutó támogatásból nagyon nehezen tudják kigazdálkodni az intézmények**¹⁴. Év végén több, mint 405 fő várakozott arra, hogy belépjen a foglalkoztatásba, azonban többségüknél, 65,7%-uknál forrás/feladatmutató hiány miatt ez nem valósulhatott meg.

A kiadásokon kívül 2022-ben 40 intézmény összesen közel **688.450.672, - Ft értékben takarított meg** a foglalkoztatás által, 40 intézmény pedig közel **94.453.181 forint értékben szerzett bevételt**.

Ahogy az elmúlt években, **a tavalyi évben is törekedett arra a Főigazgatóság, hogy a fejlesztő foglalkoztatás értékeit minél szélesebb körben megmutassa**, „Az én fejlesztő fogim” pályázattal, a IV. Fejlesztő Foglalkoztatók Fesztiválja rendezvénnyel, a tematikus vásárokkal, valamint a honlapon és a Facebook felületen megjelenő pozitív hírekkel. Az intézmények és kirendeltségek pozitív visszajelzéseik alapján ezekre a tevékenységekre a 2023. évben is nagy hangsúlyt fektet a Főigazgatóság. **Ezenfelül igyekezett minél szélesebb körben támogatni az intézmények szakmai tevékenységeit**, a jó kapcsolat kiépítésével a helyszíni ellenőrzések, intézménylátogatások során, a megszervezett és megtartott képzések, tréningek által, valamint a meghirdetett pályázattal, és a fesztivállal.

A Főigazgatóság célkitűzése a továbbiakban is az, hogy minél nagyobb mértékben támogassa szakmailag és pénzügyileg a fenntartása alá tartozó fejlesztő foglalkoztató intézményeket, valamint a segítőket és a foglalkoztatottakat is egyaránt.

¹⁴ 2022-ben 1150 forint volt a minimál órabér, az egy ledolgozott órára megállapított, feladatmutatóra jutó támogatás pedig 1230 forint.

9. Jogsabályi háttér

A fejlesztő foglalkoztatási támogatás felhasználását és a foglalkoztatás szakmai kereteit az alábbi jogsabályi környezet rendezte a 2022. évben:

- A közalkalmazottak jogállásáról szóló **1992. évi XXXIII. törvény**
- A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló **1993. évi III. törvény**
- A személyi jövedelemadóról szóló **1995. évi CXVII. törvény**
- A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló **1998. évi XXVI. törvény**
- Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló **2003. évi CXXV. törvény**
- A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló **2011. évi CXCI. törvény**
- Az államháztartásról szóló **2011. évi CXCV. törvény**
- A munka törvénykönyvéről szóló **2012. évi I. törvény**
- A Polgári Törvénykönyvről szóló **2013. évi V. törvény**
- A szociális hozzájárulási adóról szóló **2018. évi LII. törvény**
- Magyarország 2022. évi központi költségvetéséről szóló **2021. évi XC. törvény**
- A társadalombiztosítás ellátásaira jogosultakról, valamint ezen ellátások fedezetéről szóló **2019. évi CXXII. törvény**
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások térítési díjáról szóló **29/1993. (II. 17.) Korm. rendelet**
- A közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvénynek a szociális, valamint a gyermekjóléti és gyermekvédelmi ágazatban történő végrehajtásáról szóló **257/2000. (XII. 26.) Korm. rendelet**
- A támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről szóló **191/2008. (VII. 30.) Korm. rendelet**
- Az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló **368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet**
- A megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról szóló **327/2012. (XI. 16.) Korm. rendelet**
- A telepengedély, illetve a telep létesítésének bejelentése alapján gyakorolható egyes termelő és egyes szolgáltató tevékenységekről, valamint a telepengedélyezés rendjéről és a bejelentés szabályairól szóló **57/2013. (II. 27.) Korm. rendelet**
- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények és hálózatok hatósági nyilvántartásáról és ellenőrzéséről szóló **369/2013.(X.24.) Korm. rendelet**
- A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi igénybevevői nyilvántartásról és az országos jelentési rendszerről szóló **415/2015. (XII. 23.) Korm. rendelet**
- A kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról szóló **573/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet**

- A munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló **3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet**
- A munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről szóló **33/1998. (VI. 24.) NM rendelet**
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások igénybevételéről szóló **9/1999. (XI. 24.) SzCsM rendelet**
- A személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmények szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló **1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet**
- A személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló **9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet**
- A munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló **3/2002. (II. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet**
- A komplex minősítésre vonatkozó részletes szabályokról szóló **7/2012. (II. 14.) NEFMI rendelet**
- Az Országos Fogytékosságügyi Program végrehajtásának 2022. évig tartó Intézkedési Tervéről szóló **1187/2020. (IV. 28.) Korm. határozat**

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra: A fejlesztő foglalkoztatásban résztvevők intézményi jogviszony szerinti megoszlása, 2022 (%) (N = átlag 3.000 fő)	12
2. ábra: Fejlesztő foglalkoztatásban részt vevő személyek ellátási kategória szerinti átlagos megoszlása 2022. évben (N= átlag 2.999 fő)	13
3. ábra: A leggyakrabban előforduló tevékenységi körökben szerződött foglalkoztatottak száma, 2022 (N= 3060 szerződés).....	16
4. ábra: Tényleges foglalkoztatotti létszám havi szintű alakulása, 2022.....	17
5. ábra: Szt. és Mt. szerint foglalkoztatottak aránya, éves alakulások	18
6. ábra: Tényleges foglalkoztatotti létszám éves átlaga jogviszony szerinti bontásban, vármegyei alakulás, 2022	19
7. ábra: Tényleges foglalkoztatotti létszám átlaga intézményenként, 2022	22
8. ábra: A fejlesztési jogviszonyban kifizetett minimum és maximum óradíjak, valamint azok hóvégi átlaga, 2022	24
9. ábra: Az Mt. jogviszonyban kifizetett minimum és maximum óradíjak, valamint azok hóvégi átlaga, 2022	25
10. ábra: Várakozók megoszlása, 2022. december 31-ei állapot (N=405 fő).....	26
11. ábra: Segítői státuszok 2022. év decemberében vármegyei bontásban (N=194,5)..	32
12. ábra: Leltárköteles, és / vagy a 200.000,- Ft feletti tárgyi eszköz beruházások aránya a támogatási összeghez mérten vármegyei szinten (N=16)	33
13. ábra: Dologi kiadások miatti beruházások, valamint munkaadókat terhelő járulékok és szociális hozzájárulási adó átcsoportosítás aránya a támogatási összeghez mérten vármegyei szinten (N=14)	34
14. ábra: Felújítási kiadások aránya a támogatási összeghez mérten vármegyei szinten (N=4)	35
15. ábra: Felhalmozási kiadások vármegyénként összesen, 2022.....	36
16. ábra: Dologi kiadások aránya a ténylegesen felhasznált támogatási összeg százalékában vármegyei szinten, 2022	37
17. ábra: A fejlesztő foglalkoztatás során keletkezett bevételek 2018, 2019, 2020, 2021, 2022	38
18. ábra: A fejlesztő foglalkoztatás során keletkezett bevételek intézményenként, 2022	39
19. ábra: A fejlesztő foglalkoztatás során keletkezett megtakarítások intézményenként, 2022	41

TÁBLAJEGYZÉK

1. táblázat: Főigazgatóság által fenntartott, 2022. december 31-ei állapot szerint fejlesztő foglalkoztatási helyszínek településtípus szerinti megoszlása.....	10
2. táblázat: Főigazgatóság által fenntartott, 2022. december 31-ei állapot szerint fejlesztő foglalkoztatást biztosító intézmények megyei bontásban	11
3. táblázat: Főigazgatóság által fenntartott intézmények akkreditált foglalkoztatókkal való érintettsége, 2022. július 1-jei adatok alapján.....	27
4. táblázat: Teljesített feladatmutatók megoszlása 2022. január 01 – december 31-e között	29
5. táblázat: Segítők tényleges létszáma a tényleges foglalkoztatotti létszámhoz viszonyítva 2022. év decemberében.....	31